

Advies

Tariefregulering drinkwater

Brussel, 7 september 2015

Adviesvraag: (1) ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van oppervlaktewateren tegen verontreiniging en het decreet van 24 mei 2002 betreffende water bestemd voor menselijke aanwending tot aanpassing van de aanrekening van de kosten voor publieke drinkwatervoorziening en de kosten voor gemeentelijke en bovengemeentelijke sanering en (2) voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende tariefregulering integrale waterfactuur

Adviesvrager: Joke Schauvliege - Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

Ontvangst adviesvraag: 27 juli 2015

Adviestermijn: 30 dagen

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)

Goedkeuring : 3 september 2015 (Minaraad) en 7 september 2015 (SERV)

Mevrouw Joke SCHAUVLIEGE
Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw
Ferrarisgebouw
Koning Albert II-laan 20 bus 1
1000 BRUSSEL

contactpersonen

Annick Lamote
alamote@serv.be
Dirk Uyttendaele
dirk.uyttendaele@minaraad.be

ons kenmerk

SERV_20150907_tariefregulering_BR_alit

Brussel

7 september 2015

Adviesvraag Tariefregulering drinkwater

Mevrouw de minister

Op 27 juli 2015 vroeg u de SERV en de Minaraad om advies over een ontwerp van decreet en een voortonwerp van besluit inzake de tariefregulering van drinkwater.

SERV en Minaraad hebben hierover gezamenlijk een advies voorbereid.

U vindt het advies in bijlage.

Hoogachtend

Caroline Copers
Voorzitter SERV

Iris Penninckx
Voorzitter Minaraad

Inhoud

KRACHTLIJNEN	6
Tariefstructuur	6
Sociale correcties	7
Integrale waterfactuur grootverbruikers	7
Tariefreguleringsmethode.....	7
Budgetneutraliteit	7
ADVIES	8
1 SITUERING	8
2 TOELICHTING BIJ DE ADVIESVRAAG	9
2.1 TARIEFSTRUCTUUR INTEGRALE WATERFACTUUR.....	9
2.1.1 <i>Huishoudelijke klanten</i>	10
Nieuwe tariefstructuur.....	10
Aanpassing sociale correcties	11
2.1.2 <i>Professionele klanten</i>	12
Kleinverbruikers - bedrijven	12
Grootverbruikers - bedrijven	13
2.2 TARIEFREGULERINGSMETHODE DRINKWATER	14
3 BEOORDELING EN AANBEVELINGEN	15
3.1 TARIEFSTRUCTUUR INTEGRALE WATERFACTUUR.....	18
3.1.1 <i>Globale beoordeling</i>	18
Sterke inzet op uniformiteit	19
Effect op rationeel watergebruik zeer beperkt	19
Gezinscorrecties kunnen nog geoptimaliseerd worden	20
Dossier vereist adequate reguleringsimpactanalyse	20
Beoordeling milieueffecten ontbreekt	21
3.1.2 <i>Bemerkingen</i>	21
Scenariokeuze.....	21
Uniform vastrecht	22
Progressief variabel tarief.....	24
Keuzevrijheid vlak / progressief variabel tarief	24
3.1.3 <i>Aanbevelingen</i>	25
Veranker principe van progressief tarief huishoudens in het decreet	25
Pas luxetarief integraal toe in tweede verblijven en maak uitzondering voor studentenverblijven	25
Optimaliseer de gezinscorrecties en heb oog voor nieuwe gezinsvormen	25
Onderzoek meer alternatieven inzake gradatie variabel tarief en onderzoek effect op waterverbruik	26
3.2 SOCIALE CORRECTIES	26
3.2.1 <i>Globale beoordeling</i>	26

Eenzelfde correctie in elke gemeente is positief.....	26
Uniforme korting op integrale factuur is meer transparant maar ongelijkheid blijft	26
Financiering (blijft) onduidelijk	27
3.2.2 <i>Bemerkingen</i>	27
Verschuiving tussen componenten waterfactuur en implicaties op doorrekening.....	27
Afbakening doelgroep.....	27
3.2.3 <i>Aanbevelingen</i>	27
Onderzoek uniforme sociale maximumtarieven en alternatieve financiering SODV	27
Evalueer en stel de doelgroep bij in het kader van het VAPA	28
3.3 INTEGRALE WATERFACTUUR VOOR GROOTVERBRUIKERS.....	28
3.3.1 <i>Globale beoordeling</i>	28
Geen garanties voor meer transparantie	28
3.3.2 <i>Aanbevelingen</i>	29
Ontwerp eenvormige berekeningsbijlage bij integrale waterfactuur	29
Verduidelijk berekeningsbasis van gemeentelijke saneringsbijdrage/vergoeding	29
3.4 TARIEFREGULERINGSMETHODE DRINKWATER	30
3.4.1 <i>Globale beoordeling</i>	30
Voldoende lange tariefperiode met garanties om tariefschokken te vermijden.....	30
Stimuli tot efficiëntiewinsten erg vrijblijvend.....	30
3.4.2 <i>Bemerkingen</i>	31
Uitdagingen WaterRegulator zijn zeer groot.....	31
Tariefplan : publieke consultatie en goedkeuring door vennoten.....	31
Concrete vragen bij beoordeling tariefplannen	32
3.4.3 <i>Aanbevelingen</i>	32
Bevorder transparantie en onderzoek hoe resultaten benchmark meer sturend kunnen werken	32
Voorzie richtlijnen voor bepaling tarieven en doorrekening correcties.....	33
3.5 BUDGETNEUTRALITEIT.....	33
Budgetneutraliteit niet voor alle actoren gegarandeerd	33
BRONNEN.....	35
LIJST MET FIGUREN EN TABELLEN.....	35
BIJLAGEN.....	36
1 TARIEFSTRUCTUUR	36
Variatie huidige tarieven drinkwater.....	36
Impact uniform vastrecht drinkwater per drinkwaterbedrijf	37
Impact nieuwe tariefstructuur op prikkels voor rationeel watergebruik	38
Enkele alternatieve scenario's.....	39
2 SOCIALE CORRECTIES	40
Zeer grote verschillen tussen gemeenten.....	40
Gemiddelde korting verhoogt van 69 % naar 75 %	41
Verschuiving van sanerings- naar drinkwatercomponent	42

Krachtlijnen

De voorliggende adviesvraag kadert volgens SERV en Minaraad niet in een coherente en gedragen toekomstvisie op de financiering van het waterbeleid. In dit advies beperken de raden zich daarom tot bemerkingen op het voorstel an sich. Zij doen hiermee geen afstand van hun vroegere standpunten omtrent het ruimer kader binnen het waterbeleid.

De raden geven in dit advies een beoordeling en formuleren aanbevelingen bij :

1. de tariefstructuur integrale waterfactuur voor huishoudens en professionele kleinverbruikers
2. de sociale correcties
3. de integrale waterfactuur voor grootverbruikers
4. de tariefreguleringsmethode voor drinkwater
5. de vooropgestelde budgetneutraliteit

Tariefstructuur

SERV en Minaraad stellen vast dat bij de opmaak van de nieuwe tariefstructuur gedeeltelijk is rekening is gehouden met aanbevelingen die de SERV in 2014 formuleerde. Het nieuwe tariefvoorstel bevat zonder twijfel positieve elementen. Zo wordt sterk ingezet op uniformiteit en wordt een progressieve tariefschaal ingevoerd voor huishoudens die rekening houdt met de gezinssamenstelling.

Niettemin vinden de raden dat te veel aandacht is uitgegaan naar de compensatie van de afschaffing van de kosteloze levering en te weinig alternatieven onderzocht zijn ten opzichte van wat in het regeerakkoord is bepaald. Het dossier vereist volgens de raden een reguleringssimpactanalyse.

Kijkend naar de meervoudige uitdagingen van een tariefaanpassing is volgens de raden zeer weinig aandacht uitgegaan naar de ecologische en economische aspecten. Zo ontbreekt een inschatting van de effecten op het leefmilieu. De raden verwachten een zeer beperkt effect op het rationeel watergebruik. Simulaties tonen aan dat de prikkel om rationeel om te gaan met drinkwater voor de meeste huishoudens en voor alle professionele kleinverbruikers kleiner wordt dan nu. Evenmin is een inschatting gemaakt op de financierbaarheid van een infrastructuur met voornamelijk vaste kosten. De drinkwaterbedrijven zien hun inkomsten uit vaste vergoeding sterk dalen, terwijl in hoofde van het merendeel van de abonnees de vaste vergoeding toeneemt door de invoering van een vastrecht op sanering.

De raden formuleren ook een aantal methodologische bemerkingen bij de scenariokeuze. De keuze gebeurde op basis van gemiddelden die bovendien niet gebaseerd zijn op een adequate dataset.

De raden formuleren vier concrete aanbevelingen bij de vooropgestelde tariefstructuur.

Ten eerste vragen ze om het principe van progressiviteit van de variabele tarieven voor huishoudens decretaal te verankeren.

Ten tweede moet voor tweede verblijven integraal het luxetarief toegepast worden.

Ten derde moeten de gezinscorrecties geoptimaliseerd worden.

En tenslotte zouden meer alternatieven moeten onderzocht worden inzake de gradatie van het variabel tarief en moet het effect op het waterverbruik ingeschat worden.

Sociale correcties

SERV en Minaraad vinden het positief dat voortaan elke gemeente eenzelfde korting zal toepassen op de gemeentelijke saneringsbijdrage. Ze ondersteunen ook de toepassing van eenzelfde kortingspercentage op de drie componenten van de integrale waterfactuur.

De financiering van de sociale correcties (blijft) voor de raden onduidelijk.

De raden formuleren drie concrete aanbevelingen bij de sociale correcties.

Ten eerste moeten uniforme sociale maximumtarieven en een alternatieve financiering voor sociale openbare dienstverplichtingen onderzocht worden.

Ten tweede moet de doelgroep die recht heeft op sociale correcties geëvalueerd en bijgesteld worden. Dit dient te gebeuren in het kader van het Vlaams Actieplan voor Armoede.

Ten derde moet de nieuwe tariefstructuur gestroomlijnd worden met de procedure voor wanbetaling.

Integrale waterfactuur grootverbruikers

Volgens de raden biedt het louter samenbrengen van verschillende afrekeningen op één factuur voor grootverbruikers geen garanties voor meer transparantie.

De raden bevelen aan om een eenvormige berekeningsbijlage bij de integrale waterfactuur te voegen en zij formuleren enkele concrete suggesties hiervoor. Om discussies over de berekeningsbasis van de gemeentelijke saneringsbijdrage/vergoeding uit te sluiten vragen ze om in het decreet en in de memorie te verduidelijken dat rekening moet gehouden worden met het effectief geloosd volume en niet met het gemeten watergebruik.

Tariefreguleringsmethode

SERV en Minaraad ondersteunen de vooropgestelde duur van 6 jaar voor de tarifaire periode.

De raden vinden de managementvrijheid van de drinkwaterbedrijven vrij groot zowel op het vlak van voorop te stellen efficiëntiewinsten als inzake het te bepalen rendement. Ze hebben twijfels bij de stimuli tot efficiëntiewinsten. De uitdagingen voor de regulator zijn volgens de raden vrij groot. Zij formuleren ook enkele concrete vragen bij de beoordeling van de tariefplannen, o.a. inzake de indexering, de vermogenskosten en het rendement.

Concreet vragen de raden om de resultaten van de vrijwillige benchmarks als een meer sturend instrument aan te wenden en hierover op een transparante manier te communiceren zodat duidelijk wordt tot welke efficiëntiewinsten dit leidt.

De raden vragen ook aan de regulator om richtlijnen op te stellen die verduidelijken hoe en aan wie sociale correcties en de gezinscorrectie moeten aangerekend worden.

Budgetneutraliteit

Tot slot formuleren de raden nog een aantal bemerkingen bij het principe van budgetneutraliteit, wat volgens hen niet overal gegarandeerd is.

Advies

1 Situering

Op 27 juli 2015 ontvingen SERV en Minaraad een adviesvraag van Vlaams Minister van Leefmilieu, Natuur en Landbouw Schauvliege over een ontwerp van decreet tot aanpassing van de aanrekening van de kosten voor publieke drinkwatervoorziening en de kosten voor gemeentelijke en bovengemeentelijke sanering en een voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende tariefregulering integrale waterfactuur.

De adviestermijn bedraagt 30 dagen, maar werd gelet op de vakantieperiode, verlengd tot 7 september.

De aanleiding van deze adviesvraag zit vervat in volgende bepalingen uit het Vlaams Regeerakkoord 2014-2019 en de Beleidsnota Omgeving¹ :

- de afschaffing van de kosteloze levering van 15 m³ drinkwater per persoon
- de invoering van een vaste vergoeding op de saneringscomponenten van de integrale waterfactuur met tegelijkertijd een verlaging van de variabele tarieven
- de vermindering van de vaste vergoedingen in functie van kindertal- of gezinsomvang
- de invoering van een integrale en transparante waterfactuur voor grootverbruikers en een elektronische aangifte.

De drie eerste bepalingen dienen gerealiseerd met ingang van 1 januari 2016.

Tegelijk legt de Vlaamse regering via het besluit ook de nadere regels vast met betrekking tot de tariefregulering voor drinkwater waarvoor het Vlaams gewest door de 6de staatshervorming bevoegd is geworden sinds 1 juli 2014.

Deel 2 van dit advies geeft toelichting bij de aangekondigde aanpassingen.

In deel 3 formuleren de SERV en de Minaraad hun commentaren en aanbevelingen bij de nieuwe tariefstructuur en bij de voorgestelde methodologie van tariefregulering. De raden baseren zich hierbij in belangrijke mate op publicaties van de SERV over watertarieven² en sociale aspecten van het waterbeleid³, adviezen van de Minaraad over het waterbeleid m.b.t. een algemene overheidsvisie op de financiering van het waterbeleid⁴, de rol van en de

¹ Regeerakkoord Vlaamse Regering 2014-2019 "Vertrouwen, verbinden, vooruitgaan" p. 18 en 76-77 en Beleidsnota 2014-2019 Omgeving "Een maatschappelijk gedragen en geïntegreerd omgevingsbeleid voor een kwaliteitsvolle omgeving" p. 39.

² SERV (2014) [Tarifiering van drinkwater : analyse en aanbevelingen](#) Brussel, 16 juni 2014.

³ SERV (2012) [Rapport : Sociale aspecten van waterbeleid](#) Brussel, 21 november 2012.

⁴ Minaraad (1999), Advies over richtinggevende principes voor integraal waterbeleid, Brussel, 21 december 1999

samenhang tussen financiële instrumenten daarbij⁵ en een gezamenlijk advies⁶ van Minaraad, SERV en SALV en besprekingen over (tarief)regulering van energielevering in de SERV-commissie Energie en Omgevingsbeleid en de werkcommissies milieuhygiëne en strategie & governance van de Minaraad.

Waar mogelijk en zinvol onderbouwen de raden hun standpunt met cijfergegevens die in de bijlage van dit advies zijn terug te vinden.

2 Toelichting bij de adviesvraag

De adviesvraag heeft betrekking op de tariefregulering voor drinkwater en op de tariefstructuur van de integrale waterfactuur voor huishoudens en bedrijven/kleinverbruikers. Voor bedrijven/grootverbruikers worden enkele verdere stappen gezet naar een integrale waterfactuur.

De bepalingen die betrekking hebben op het vast recht voor drinkwater en voor sanering worden decretaal geregeld. Ook het principe van aanrekening van de gemeentelijke saneringsbijdrage/vergoeding voor grootverbruikers wordt decretaal verankerd. De structuur van de variabele tarieven wordt via het besluit vastgelegd. Bepalingen inzake de sociale correcties zitten zowel vervat in het decreet als in het besluit.

De nadere regels met betrekking tot de tariefreguleringsmethode worden vastgelegd in het besluit.

Hierna volgt een korte toelichting bij de voorgestelde regelgeving.

2.1 Tariefstructuur integrale waterfactuur

De focus van de hervorming ligt op de tariefstructuur van de integrale waterfactuur van huishoudelijke klanten. Ook voor professionele kleinverbruikers komen er aanpassingen in de tariefstructuur. Voor grootverbruikers worden een aantal bepalingen decretaal verankerd, maar die wijzigen niet de huidige wijze van kostentoe rekening.

Bij de voorstellen tot tariefherschikking wordt het principe van **budgetneutraliteit** vooropgesteld. Dit impliceert dat de drinkwaterbedrijven globaal genomen evenveel innen via de integrale waterfactuur voor de respectievelijke componenten levering en distributie van drinkwater en inzameling en zuivering van afvalwater.

Hierna worden de wijzigingen voor huishoudelijke en professionele klanten kort toegelicht.

⁵ Minaraad (2009) Advies over verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het waterzuiveringsbeleid, 19 februari 2009

⁶ Minaraad, SERV en SALV (2013) Advies over de tweede waterbeleidsnota, juni 2013

2.1.1 Huishoudelijke klanten

Voor de huishoudelijke klanten komt er een uniforme tariefstructuur met een gezinsgecorrigeerde vaste vergoeding van 50 euro voor de levering van drinkwater en 50 euro voor sanering van afvalwater. Tegelijk worden ook de sociale correcties aangepast en meer uniform gemaakt.

Nieuwe tariefstructuur

Tabel 1 geeft een schematisch overzicht van de huidige en de voorgestelde tariefstructuur. De wijzigingen zijn rood gemarkeerd. De bepalingen met betrekking tot de vaste vergoeding worden decretaal verankerd. De invoering van een progressieve tariefstructuur en de grenzen tussen de tarieven worden via het besluit van de Vlaamse Regering geregeld.

Tabel 1 Vergelijking huidige en nieuwe tariefstructuur huishoudens

component integrale waterfactuur	2015	vanaf 2016
DRINKWATER	<p><u>variabel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - uniform tarief per m³ (≠ per DWB⁷) - eerste 15 m³ per gedomicilieerde gratis <p><u>vaste vergoeding per wooneenheid</u></p> <p>≠ per DWB : min € 22 – gem € 56 – max € 68</p>	<p><u>variabel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - afschaffing gratis m³ - progressieve schaal met basis- en luxetarief - luxe = 2x basis - grens basis / luxe = 30 m³ per wooneenheid + 30 m³ per gedomicilieerde - ≠ per DWB <p><u>vastrecht per wooneenheid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - € 50 voor alle DWB - korting € 10 pp (max korting = € 50)
RIOLERING	<p><u>variabel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vlak tarief per m³ (≠ per gemeente) - max 1,4 keer bovengemeentelijk tarief - max 2,4 bij individuele sanering in collectief beheer <p>geen vaste vergoeding</p>	<p><u>variabel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - progressief tarief volgens principe van drinkwatercomponent - ≠ per gemeente - max 1,4 bovengemeentelijk collectieve sanering - max 2,4 bovengemeentelijk individuele sanering in collectief beheer <p><u>vastrecht per wooneenheid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - € 30 voor collectieve sanering - korting van € 6 pp (max korting = € 30) - € 50 voor individuele sanering in collectief beheer - korting van € 10 pp (max korting = € 50)
ZUIVERING	<p><u>variabel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vlak tarief van € 1,2088 / m³ (excl. btw) <p>geen vaste vergoeding</p>	<p><u>variabel</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - progressief tarief volgens principe drinkwatercomponent, uniform Vlaams gewest (basistarief < huidig tarief) - vrijstelling bij individuele sanering <p><u>vastrecht per wooneenheid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - € 20 - korting van € 4 pp (max korting = € 20) - vrijstelling bij individuele sanering

Aanpassing sociale correcties

Naast de tariefstructuur worden ook de sociale correcties aangepast. De doelgroep die recht

⁷ met uitzondering van Farys en Vivaqua die een gezinsgemoduleerde progressieve schaal hanteren.

heeft op een sociale correctie wijziging niet, enkel de wijze van berekening van de sociale correcties wordt aangepast. Tabel 2 geeft een overzicht van de huidige en de toekomstige berekeningswijzen.

Tabel 2 Vergelijking huidige en toekomstige sociale correcties

component integrale waterfactuur	2015	vanaf 2016
DRINKWATER	variabel : geen korting vaste vergoeding : 100 % vrijstelling	75 % korting op integrale waterfactuur
RIOLERING	korting ≠ per gemeente 100% - 50 % - 25 %	
ZUIVERING	100 % korting	

Voor huishoudens met een collectieve meter blijft het systeem van **compensaties** behouden. Deze worden afgestemd op de korting van 75 % op de integrale waterfactuur en berekend op basis van een forfaitair gebruik van 30 m³ per gedomicilieerde.

2.1.2 Professionele klanten

Professionele gebruikers worden onderverdeeld in klein- en grootverbruikers⁸. Het onderscheid tussen klein- en grootverbruikers gebeurt op basis van de criteria geldig in de heffingsregeling meer bepaald een drinkwaterverbruik vanaf 500 m³ en/of een eigen waterwinning met een pompvermogen vanaf 5 m³ per uur.

Kleinverbruikers - bedrijven

Tabel 3 geeft een overzicht van de nieuwe tariefstructuur voor professionele kleinverbruikers. In tegenstelling tot huishoudens blijft een vlak tarief behouden. De vaste vergoeding of vastrecht voor levering van drinkwater en sanering van afvalwater worden net zoals voor huishoudens op 2 x 50 euro in totaal gebracht. Het indelingscriterium voor progressief / vlak tarief is de al dan niet aanwezigheid van een wooneenheid.

Van deze indeling kan afgeweken worden indien de abonnee of exploitant kan aantonen op basis van het al dan niet aanwezig zijn van bedrijfsactiviteiten of huishoudelijke activiteiten dat hij tot de ene dan wel tot de andere categorie behoort.

⁸ Groot – of klein verbruik geeft dus geen indicatie over de indeling huishoudens of bedrijven. Er zijn ook huishoudelijke klanten met een verbruik van meer dan 500 m³. Dit is vooral het geval bij collectieve aansluitingen met één watermeter voor meerdere wooneenheden.

Tabel 3 Vergelijking huidige en nieuwe tariefstructuur kleinverbruikers

component integrale waterfactuur		
	2015	vanaf 2016
DRINKWATER	Idem als huishoudens, sommige drinkwater-bedrijven hanteren specifieke tarieven voor professionele gebruikers	<u>variabel</u> <ul style="list-style-type: none"> - vlak tarief (situeert zich tussen basis en luxetarief van huishoudens) - ≠ per DWB <u>vaste vergoeding per abonnee</u> <ul style="list-style-type: none"> - € 50 (bij gedomicilieerden korting € 10 pp (max korting = € 50)) - capaciteitsvergoeding voor afwijkende Ø (vaste vergoeding wordt in rekening gebracht)
RIOLERING	<u>variabel</u> <ul style="list-style-type: none"> - vlak tarief per m³ (≠ per gemeente) - maximaal 1,4 bovengemeentelijk bij collectieve sanering - maximaal 2,4 bovengemeentelijk bij individuele sanering in collectief beheer 	<u>variabel</u> <ul style="list-style-type: none"> - vlak tarief per m³ (situeert zich tussen basis en luxetarief van huishoudens) - ≠ per gemeente - max 1,4 bovengemeentelijk collectieve sanering - max 2,4 bovengemeentelijk individuele sanering in collectief beheer <u>vaste vergoeding per watermeter</u> <ul style="list-style-type: none"> - € 30 collectieve sanering - korting van € 6 pp (max korting = € 30) - € 50 individuele sanering - korting van € 10 pp (max korting = € 50)
ZUIVERING	<u>variabel</u> <ul style="list-style-type: none"> - vlak tarief van € 1,2088 / m³ (excl. btw) 	<u>variabel</u> <ul style="list-style-type: none"> - vlak tarief per m³ <u>vaste vergoeding per watermeter</u> <ul style="list-style-type: none"> - € 20 collectieve sanering - korting van € 4 pp (max korting = € 20) - vrijstelling ingeval individuele sanering

Grootverbruikers - bedrijven

Voor grootverbruikers worden het principe van de integrale waterfactuur en de berekeningswijze van de gemeentelijke bijdrage en –vergoeding decretaal verankerd. Berekeningen kunnen dus nog zowel op basis van aantal m³ (opgenomen of geloosd) of op basis van een individueel tarief berekend op basis van vuilvracht. Dit individueel tarief wordt afgetopt op het standaardtarief geldig in de gemeente.

Enkele bepalingen maken de invoering van een integrale waterfactuur voor grootverbruikers op termijn mogelijk.

Voor grootverbruikers, dus vanaf een verbruik van > 500 m³, zullen drinkwaterbedrijven kunnen afwijken van de vlakke tariefstructuur. Een aantal drinkwaterbedrijven⁹ past dit nu reeds toe, maar de grens ligt wel meestal veel hoger dan 500 m³. Zeer grote waterverbruikers hebben vaak individuele contracten waarvan de tarieven niet bekend zijn.

2.2 Tariefreguleringsmethode drinkwater

Voor de bepaling van de variabele tarieven voor de productie en levering van drinkwater wordt een *hybride* tariefmethode voorgesteld, welke gebaseerd is op bouwstenen van generieke tariefreguleringsmodellen.

Het tariefreguleringsproces bestaat uit drie onderdelen :

1. opstellen en goedkeuren van het tariefpad, onderbouwd door een tariefperiode van 6 jaar
2. jaarlijkse indexering en opvolging
3. (uitzonderlijk) bijsturen van het tariefpad

De belangrijkste kenmerken zijn :

▀ **tarifaire periode van 6 jaar**

- afstemming op de looptijd van de langetermijnvoorzieningsplannen die exploitanten moeten opmaken vanaf 2017
- om tariefschokken te vermijden wordt de mogelijkheid voorzien om **binnen de tarifaire periode tariefaanpassingen** door te voeren. Dit kan zowel op initiatief van de regulator (ten vroegste na 3 jaar) als op initiatief van de exploitanten. Redenen tot aanpassing kunnen zijn :
 - aanpassing openbare dienstverplichtingen
 - nieuwe normen
 - uitbreiding takenpakket
 - sterke afwijking van reële inkomsten t.o.v. voorziene inkomsten vb. omwille van sterke daling in verbruik (materialiteitstoets)
 - niet realisatie van vooropgestelde kostenbesparingen of productiviteitsverhogingen
 - een te grote tariefsprong na tarifaire periode

▀ **kostendekkend inclusief vermogenskosten**

- uitgangspunt is **volledige kostendekking** van de verantwoorde nodige middelen voor de productie en levering van drinkwater aan abonnees. Deze nodige middelen omvatten :
 - kosten van productie en levering van drinkwater
 - kosten voortkomend uit regelgeving (sociale, operationele en andere) openbare dienstverplichtingen, ander van toepassing zijnde wetgeving (veiligheid, arbeidsomstandigheden, vennootschap enz).

⁹ Degressieve tarieven vanaf : 6000 m³ (De Watergroep), 1200 m³ (IWVA), 1000 m³ (IWVB en Knokke-Heist) en 500 m³ (Farys)

- financiële kosten¹⁰
 - belastingen¹¹ op het resultaat
 - **efficiëntieverbeteringen** (kostenbesparing, productiviteitsverhoging) moeten significant, meetbaar en auditeerbaar opgenomen worden in het tariefplan
 - maatregelen ter **stimulering van duurzaam watergebruik** moeten eveneens significant, meetbaar en auditeerbaar opgenomen worden in het tariefplan. Deze maatregelen moeten rekening houden met de onderscheiden specifieke doelgroepen van de exploitant.
- ▀ **jaarlijkse indexering**
- telkens op 1 januari
 - kan leiden tot een **stijging of daling** van de tarieven
 - op basis van **gewogen korf** van indexen met een vaste niet indexeerbare component van 20 %, 50 % referteloonindex, 20% consumptie-index en 10 % materiaalindex
- ▀ **managementvrijheid en zelfregulering exploitanten**
- exploitanten worden expliciet vrij gelaten om efficiëntieverbeteringen voor te stellen, met mogelijkheid dat WaterRegulator bijkomende eisen stelt zoals het behalen van prestatienormen
 - geen normen wat betreft rendement
- ▀ **jaarlijkse monitoring door WaterRegulator**
- opvolging voorgenomen efficiëntieverbeteringen
 - opvolging budgettering
- ▀ **bijkomende verplichtingen bij indiening tariefplan**
- resultaat van verplichte consultatie van abonnees over tariefplan
 - conformiteitsattest van bedrijfsrevisor
 - voorafgaande goedkeuring gemeentelijke vennoten

Via ministerieel besluit zullen nog nadere bepalingen vastgelegd worden over de verplichte onderdelen van het tariefplan, het rapporteringssjabloon, de opvolgingsrapportering, de materialiteitstoets en de procedure tot bijsturing van het tariefpad.

3 Beoordeling en aanbevelingen

Bemerking vooraf

In het gezamenlijk advies over de tweede waterbeleidsnota formuleerden de raden kritiek op het uitblijven van een financieringsplan van het waterbeleid op lange termijn en een investeringstraject

¹⁰ In het besluit is sprake van financiële kosten en de toelichtingsnota spreekt over vermogenskosten. Het is niet duidelijk hoe dit precies moet geïnterpreteerd worden.

¹¹ Op voorstel van de federale regering zullen intercommunales vanaf 2016 onderworpen worden aan de vennootschapsbelasting. Het is momenteel nog onduidelijk welke drinkwaterbedrijven effectief zullen onderworpen worden aan de vennootschapsbelasting. Dit zal geval per geval bekeken worden.

voor de waterzuivering. Zij drongen er op aan dat dit nog in de loop van de legislatuur zou gerealiseerd worden. Beide moeten volgens de raden gekaderd worden in een coherente en gedragen toekomstvisie op de financiering van het waterbeleid.

De voorliggende adviesvraag dekt slechts een deel van de financieringsbehoeften en is niet gekaderd in een coherente en gedragen toekomstvisie op de financiering van het waterbeleid. De raden beperken zich daarom in dit advies tot een aantal bemerkingen op het voorstel an sich. Dat betekent niet dat ze afstand doen van hun vroegere standpunten omtrent het ruimer kader binnen het waterbeleid.

SERV en Minaraad zijn om advies gevraagd over een voorontwerp van decreet en een ontwerpbesluit. De raden appreciëren de bundeling van beide ontwerp teksten in één adviesvraag. Een globale beoordeling van de nieuwe tariefstructuur zou niet mogelijk zijn bij aparte adviesvragen.

De raden merken wel op dat ze de keuze tussen een decretale bepaling of uitwerking via een besluit niet altijd logisch vinden. Waarom wordt bijvoorbeeld het principe van een progressieve tariefschaal voor huishoudens niet decretaal vastgelegd? De concrete uitwerking ervan hoort wel thuis in een besluit. Waarom wordt de regeling inzake sociale compensaties decretaal geregeld voor de saneringscomponenten en via het besluit voor de levering van drinkwater?

Gelet op de verwevenheid van de bepalingen in het voorontwerp van decreet en het ontwerpbesluit - voornamelijk inzake tariefstructuur en sociale correcties - opteren de raden in dit advies voor een thematische aanpak in plaats van een aparte bespreking van de ontwerp teksten.

Volgende thema's komen verder aan bod in dit advies :

1. Tariefstructuur
2. Sociale correcties
3. Integrale waterfactuur grootverbruikers
4. Tariefreguleringsmethode
5. Budgetneutraliteit

Bij de vier eerste thema's geven de raden telkens een globale beoordeling en bemerkingen, gevolgd door aanbevelingen tot bijsturing van de voorgestelde regelgeving.

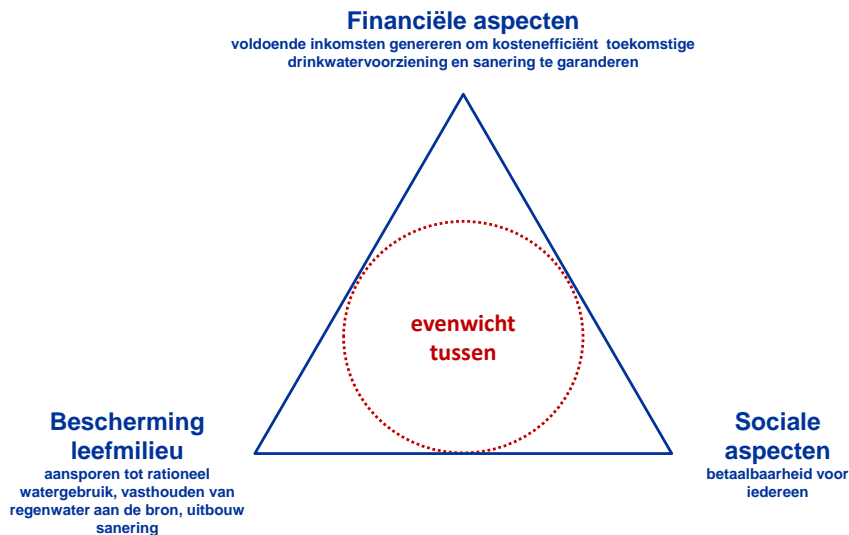
Vooraf zetten de raden de uitdagingen van watertarifiering op een rijtje in een kaderstuk¹².

¹² Op basis van de uitwerking door de SERV in [Tarifiering van drinkwater : analyse en aanbevelingen](#) Brussel, 16 juni 2014 p. 25.

MEERVOUDIGE UITDAGINGEN VAN EEN TARIEFAANPASSING

Naast ecologische en economische duurzaamheid vormen ook betaalbaarheid en billijkheid een belangrijke doelstelling voor een goede tariefstructuur. Figuur 1 geeft een overzicht van de verschillende uitdagingen.

Figuur 1 Uitdagingen tariefstructuur

Productie en levering drinkwater

Bij **ecologische duurzaamheid** staat centraal dat het waterprijsbeleid adequate prikkels moet bevatten voor gebruikers om de watervoorraden efficiënt te benutten. Op die manier wordt bijgedragen aan de milieudoelstellingen van de Kaderrichtlijn Water : het bereiken van de goede kwantitatieve toestand van grondwaterlagen en het zorgen voor een evenwicht tussen onttrekking en aanvulling van grondwater. Via de relatie tussen kwantiteit en kwaliteit van oppervlaktewater zijn ook de kwaliteitsdoelstellingen voor oppervlaktewater relevant. Het voorkomen van waterschaarste staat hierbij centraal. Verschillende elementen kunnen aanleiding geven tot waterschaarste in Vlaanderen : lage waterbeschikbaarheid, klimaatverandering, toenemende verharding en de demografische evolutie. Ook waterkwaliteit kan onder druk komen te staan ten gevolge van de klimaatverandering, door toename hormoonverstorende stoffen, ... Een daling van de waterkwaliteit verplicht de drinkwaterbedrijven extra ingrepen te doen om drinkwater tegen vooropgestelde normen te produceren, wat uiteraard gevolgen heeft voor de waterprijs.

Bij **economische duurzaamheid** komt het erop aan de nodige middelen te genereren om de toekomstige drinkwatervoorziening veilig te stellen. Gelet op de monopoliepositie van de drinkwaterbedrijven dient hierbij extra aandacht besteed te worden aan kostenefficiënte bedrijfsvoering.

Ten slotte moeten watertarieven ook rekening houden met **sociale aspecten**. Drinkwater en sanering moeten betaalbaar zijn voor iedereen. Een tariefstructuur moet niet enkel garanties inbouwen inzake betaalbaarheid, maar moet ook een billijke verdeling van de kosten weerspiegelen.

Een evenwicht vinden tussen de verschillende doelstellingen is niet evident, omdat ze soms tegenstrijdig zijn. Dit vormt een extra uitdaging bij een tariefaanpassing. Hierbij stellen zich twee dilemma's :

1. Economische en ecologische doelstelling matchen niet

Vanuit de optiek van rationeel watergebruik en het vasthouden van water aan de bron lijkt het logisch om het aandeel in de vaste kosten te beperken en de variabele kosten sterk progressief te maken. Deze logica staat

evenwel haaks op de kostenstructuur van de drinkwaterbedrijven, waarvan de vaste kosten ongeveer 80 % bedragen. Er moet dus een evenwicht gezocht worden tussen beide doelstellingen.

2. Rationeel watergebruik verschilt volgens gezinsgrootte

Een groot gezin kan relatief zuinig omspringen met drinkwater en gemiddeld toch meer betalen dan een kleiner huishouden dat niet zuinig is. Vanuit billijkheidsoverwegingen lijkt het aangewezen om voor de vaststelling van progressieve tarieven rekening te houden met de gezinssamenstelling.

Sanering afvalwater

De sociale en economische aspecten zijn gelijkaardig voor drinkwatervoorziening en sanering. De ecologische aspecten verschillen echter wezenlijk omdat de uitbouw en het goed functioneren van de saneringsinfrastructuur cruciaal is voor het behalen van de milieudoelstellingen. De financiering van de saneringsinfrastructuur die hoe langer hoe meer bepaald wordt door de tarieven, is rechtstreeks bepalend voor (de snelheid van) het bereiken van de milieudoelstelling. Ook bij de tariefzetting voor sanering stellen zich twee dilemma's of spanningsvelden vast :

1. Spanning tussen financiële en sociale/economische aspecten

Om de achterstand inzake investering in – voornamelijk gemeentelijke – saneringsinfrastructuur weg te werken investeert het Vlaams gewest rechtstreeks via werkingsbijdragen uit het Minafonds (voor zuivering) en RIO-subsidies. Dit volstaat evenwel niet en wordt bovendien afgebouwd. In de aangekondigde discussie over de lange termijnfinanciering van het waterbeleid is een essentiële vraag hoe de financiële uitdaging verzoend kan worden met de betaalbaarheid voor huishoudens en bedrijven.

2. Spanning – maar ook congruentie – tussen de economische en de ecologische doelstelling

De spanning tussen noodzakelijke prikkels tot rationeel watergebruik en de kostenstructuur speelt ook bij sanering. Er is echter ook een ander aspect dat in de omgekeerde richting werkt : het afvoeren van hemelwater vormt de grootste kostendrijver in de sanering én is ongewenst vanuit milieuoogpunt. SERV en Minaraad geven in dit verband de voorkeur aan een sturend instrument met ecologische incentives om de lozing van hemelwater in de publieke afvoer te beperken, maar die tegelijk sociaaleconomische aspecten in rekening brengt.

3.1 Tariefstructuur integrale waterfactuur

3.1.1 Globale beoordeling

SERV en Minaraad stellen vast dat bij de opmaak van de nieuwe tariefstructuur gedeeltelijk rekening is gehouden met aanbevelingen die de SERV in 2014 formuleerde. Het nieuwe tariefvoorstel bevat zonder twijfel positieve elementen. Niettemin hebben de raden de indruk dat bij het ontwerp van een nieuwe tariefstructuur veel aandacht is uitgegaan naar de compensatie van de afschaffing van de kosteloze levering, wat te verklaren is gelet op de discussie over de koopkracht. Tegelijk stellen de raden vast dat te weinig alternatieven onderzocht zijn ten opzichte van wat in het regeerakkoord werd bepaald.

Kijkend naar de meervoudige uitdagingen van een tariefaanpassing stellen de raden vast dat zeer weinig aandacht is uitgegaan naar de economische en ecologische aspecten. Zo ontbreekt een inschatting van de effecten op het leefmilieu. Evenmin is onderzocht welke maatregelen nodig zijn op het vlak van tariefstructuur / tariefregulering om de nieuwe tariefstructuur te verzoenen met de uitdaging om een infrastructuur met voornamelijk vaste kosten te financieren. Bovendien rijst de vraag hoe de vaste kosten voor de waterinfrastructuur toegerekend moeten worden aan de gezinnen. Theoretisch zijn er immers heel wat mogelijkheden : bv. een

vergoeding per aansluiting en/of per gezinslid, een capaciteitsvergoeding, in functie van kenmerken van de woning en het perceel waarop de woning ligt (bv. breedte van het perceel), in functie van het gebied waarin de woning ligt voor zover gebiedskenmerken (landelijk, stedelijk,...) van invloed zijn op de kosten voor de infrastructuur, of een combinatie van voornoemde factoren.

Sterke inzet op uniformiteit

SERV en Minaraad zien een sterke focus op uniformiteit van de tarieven in het Vlaams gewest : eenzelfde vastrecht, eenzelfde verhouding van progressieve variabele tarieven en uniforme toepassing van sociale correcties op alle componenten van de waterfactuur.

Het valt te verwachten dat toepassing van een uniform vastrecht voor de levering van drinkwater de spreiding van de variabele tarieven tussen de verschillende drinkwaterbedrijven zal verkleinen¹³. De verschillen te wijten aan de verschillende kostenstructuur van de maatschappijen zullen in ieder geval meer transparant worden.

Effect op rationeel watergebruik zeer beperkt

Minaraad en SERV onderschrijven de keuze voor een progressieve tariefstructuur voor huishoudelijke gebruikers. Toepassing hiervan op de drie componenten van de integrale waterfactuur zal een sterke incentive vormen voor rationeel watergebruik voor zover het verbruik zich in de luxe schijf bevindt. In het huidige systeem wordt enkel de component drinkwater duurder bij hoger gebruik omdat de kosteloze levering van 15 m³ de facto al een progressief tarief met eerste schijf aan nultarief inhoudt.

De raden stellen tegelijk vast dat met de invoering van een sterk progressieve tariefschaal het aandeel van het vast gedeelte van de integrale factuur voor bijna 60 %¹⁴ van de gezinnen verhoogt. Dit is te wijten aan de invoering van een vastrecht voor de saneringscomponenten. Terwijl het vastrecht van de drinkwatercomponent gemiddeld genomen verlaagt van 56 euro naar 30 euro zal voor een meerderheid van de gezinnen het vast gedeelte van hun waterfactuur toch toenemen. Gemiddeld komt dit rekening houdend met de gezinscorrecties uit op 60 euro. Alle gerechtigden op een sociale correctie die nu een volledige vrijstelling van de vaste vergoeding genieten, zullen met uitzondering van de huishoudens vanaf 5 personen meer vastrecht betalen dan vandaag.

De toename van de vaste vergoeding gaat gepaard met een daling van het gemiddeld basistarief (uiteraard in vergelijking met het tarief bovenop de eerste schijf van 15m³ per persoon). Simulaties in bijlage (p 38) tonen aan dat – met het marginaal variabel tarief als indicator - de prikkel om rationeel om te gaan met drinkwater voor de meeste huishoudens en voor alle professionele kleinverbruikers kleiner wordt dan nu.

Bovendien menen de raden dat, naast de strategie om (vaste) kosten te dekken via vaste vergoedingen, ook andere strategieën moeten onderzocht worden om te garanderen dat drinkwatermaatschappijen voldoende inkomsten hebben. Het gaat dan bv. over de mogelijkheid

¹³ Zie figuur in bijlage p. 36

¹⁴ Zie bijlage p. 31

om jaarlijks het variabel tarief per m³ aan te passen in functie van een dalend of stijgend waterverbruik.

Gezinscorrecties kunnen nog geoptimaliseerd worden

SERV en Minaraad stellen vast dat ter compensatie van de afschaffing van de kosteloze levering van 15 m³ per persoon een dubbele gezinscorrectie wordt ingevoerd. Enerzijds worden kortingen toegekend op het vastrecht en anderzijds wordt de grens tussen het basis – en luxegebruik gemoduleerd volgens gezinsgrootte. SERV en Minaraad vinden het verantwoord om rekening te houden met de gezinsgrootte bij een progressieve tariefschaal. Doet men dit niet dan betalen grotere gezinnen verhoudingsgewijs een hogere prijs per m³ omwille van de progressiviteit en dat is niet billijk.

Voor toekenning van de gezinskorting op het vastrecht daarentegen zien de raden weinig valabele argumenten. Bovendien geeft dit aanleiding tot onbillijke tarieven in de zin dat alleenstaanden en kleinere huishoudens op die manier verhoudingsgewijs meer dan nu betalen per m³ ook al gaan ze op rationele manier om met drinkwater.

Dossier vereist adequate reguleringsimpactanalyse

Minaraad en SERV stellen vast dat geen reguleringsimpactanalyse is uitgevoerd. In de bisnota aan de Vlaamse Regering wordt hiervoor als reden aangegeven dat het regelgeving betreft zonder vrije beleidsruimte en dat het decreet en het besluit in grote mate een vertaling zijn van wat afgesproken werd in het Vlaams regeerakkoord.

De raden onderschrijven in dit verband de visie van de inspectie van Financiën die enerzijds betwist dat er geen vrije beleidsruimte¹⁵ zou zijn en anderzijds aangeeft dat voorliggend decreet heel wat meer bevat dan louter de vertaling van afspraken uit het regeerakkoord.

Volgens SERV en Minaraad had een adequate RIA garanties kunnen bieden zowel op het vlak van het onderzoek naar mogelijke alternatieven als voor de impact van de regelgeving voor verschillende actoren (gezinnen met en zonder sociale correctie, bedrijven, gemeenten, drinkwaterbedrijven, rioolbeheerders, ...).

Ook bij de gehanteerde methode om de verschillende scenario's te berekenen hebben de raden bedenkingen.

Ondanks de twee toelichtingen¹⁶ door het kabinet van Minister Schauvliege blijven voor de raden een aantal zaken onduidelijk : (1) de concrete impact van de nieuwe tariefstructuur (2) de doorrekening van de voorgestelde correcties (hoe en aan wie) en (3) de impact voor individuele drinkwaterbedrijven/rioolbeheerders/gemeenten.

¹⁵ Volgens de inspectie van Financiën vormt dit een precedent voor de decretale en reglementaire uitvoering van alle afspraken uit het Vlaams regeerakkoord. Zie : Advies van 8 mei 2015 over het voorontwerp van decreet.

¹⁶ Op 2 april (SERV) en 5 augustus 2015 (SERV en Minaraad) werd uitgebreid toelichting gegeven bij de concrete voorstellen inzake tariefstructuur en tariefreguleringsmethode voor drinkwater. Op 14 augustus 2015 ontvingen SERV en Minaraad nog enkele aanvullende berekeningen over de impact van het gekozen scenario.

Beoordeling milieueffecten ontbreekt

Volgens de meest recente gegevens van MIRA¹⁷ stabiliseert het verbruik van leidingwater de laatste jaren, dit zowel bij huishoudens, als bij industrie en bij landbouw. Tegelijkertijd is duidelijk dat er verdere inspanningen nodig zijn om een bijdrage te leveren aan het herstel van de grondwaterlagen die niet in een goede toestand zijn en het voorkomen van negatieve effecten (ecologisch, sociaal en economisch) van waterschaarste – een probleem dat groter dreigt te worden door klimaatverandering¹⁸.

Een cruciale vraag vanuit die optiek is wat de impact is van de nieuwe tariefstructuur op *incentives* inzake rationeel (leiding)watergebruik voor huishoudens/bedrijven/landbouwers. SERV en Minaraad stellen vast dat deze vraag onbeantwoord blijft. De raden verwachten dat het effect op rationeel watergebruik gering zal zijn (zie bijlage p. 38).

3.1.2 Bemerkingen

Hierna formuleren SERV en Minaraad een aantal concrete bemerkingen over de scenariokeuze, het uniform vastrecht, het progressief tarief voor huishoudens en de keuze vrijheid tussen tariefschalen.

Scenariokeuze

■ beperkt aantal scenario's

SERV en Minaraad stellen vast dat volgens de bisnota aan de Vlaamse Regering maar drie scenario's worden voorgelegd. Wellicht zijn er meer scenario's doorgerekend, maar hierover ontbreekt informatie. Deze 3 scenario's variëren enerzijds op niveau van de hoogte van het vastrecht en de toegekende gezinskorting (per gezinslid/per kind) en anderzijds op de bepaling van de grens tussen basis en luxetarief (50 m³ pp versus 30 m³ per wooneenheid + 30 m³ pp). Bovendien werd niet voor alle gezinstypes de impact berekend. Volgens de raden hadden de scenario's ook moeten doorgerekend worden op grotere huishoudens (> 5 personen).

De raden betreuren dit en vinden dat veel meer scenario's hadden moeten onderzocht worden. Binnen de contouren van het Vlaams regeerakkoord waren heel wat alternatieven mogelijk. Zo was het bijvoorbeeld mogelijk om alternatieven in de verhouding tussen het basis- en luxetarief te simuleren (nu enkel verhouding "luxetarief = 2x basistarief"). Evenmin werden 3-bloktarieven onderzocht (basis / gewoon / luxe).

■ methoden : keuze op basis van gemiddelden

De beoordeling en afweging van de verschillende scenario's gebeurde op basis de resultaten van de impact van enkele typegezinnen. Dit gebeurde echter op basis van

¹⁷ Zie [website](#) van MIRA, kerndataset.

¹⁸ Zie toekomstverkenningen van MIRA, [hoofdstuk klimaatverandering en waterhuishouding](#).

gemiddelden, die weliswaar een trend kunnen aangeven, maar wel in belangrijke mate zullen afwijken van de reële tarieven te bepalen door elk drinkwaterbedrijf.

Uit de aangehaalde voorbeelden lijken de meeste gezinnen baat te hebben bij de hervorming, wat onmogelijk is in het kader van budgetneutraliteit.

■ dataset voor berekeningen

Om de scenario's te simuleren en de gemiddelde tarieven te berekenen is gebruik gemaakt van een dataset van de VITO. De raden hebben hierbij enkele bemerkingen. Ten eerste gebeurde het onderscheid tussen huishoudelijke klanten en professionele kleinverbruikers op een arbitraire manier. De dataset bevat alle klanten met een drinkwaterverbruik tot 6 000 m³. Hierin zitten zowel huishoudelijke klanten als niet huishoudelijke klanten. Voor de bepaling van de tariefschijven worden klein – en grootverbruikers op een verschillende manier behandeld. Het onderscheid wordt evenwel naar analogie met de heffingsregeling gelegd op 500 m³. Ten tweede is niet duidelijk op welke manier het gemiddeld tarief werd berekend. Is voor de berekening van het progressief tarief van huishoudens vertrokken van een zelfde basistarief als het vlak tarief voor professionele kleinverbruikers? Of anders gesteld werden de gezinscorrecties en de sociale correcties verrekend enkel aan de huishoudelijke klanten of ook aan de professionele kleinverbruikers? Hoe zullen drinkwaterbedrijven die geen onderscheid maken tussen huishoudelijke en niet huishoudelijke klanten de omrekening doen?

SERV en Minaraad concluderen dat op basis van gemiddelden en berekeningen voor enkele typegezinnen, die bovendien gebaseerd zijn op een niet adequate dataset, gekozen werd voor een welbepaald scenario dat mogelijks eens de drinkwaterbedrijven hun concrete tarieven bepalen niet optimaal zal zijn. Ze stellen dan ook dat enkel op principieel vlak een oordeel kan geveld worden over bepaalde keuzes en dat in feite abstractie dient gemaakt te worden van de concrete voorbeeldberekeningen.

De raden vragen daarom dat de drinkwaterbedrijven concrete en meer reële simulaties zouden voorbereiden voor de drie componenten van de waterfactuur. Dergelijke simulaties kunnen voor de verschillende stakeholders de impact van de nieuwe tariefstructuur verduidelijken. Dit laat ook toe dat de gemeenten en/of rioolbeheerders voor de saneringscomponent op een onderbouwde manier keuzes kunnen maken bij de tariefsetting binnen de door Vlaanderen afgelijnde contouren. Dit dient te gebeuren in het kader van de saneringsovereenkomsten tussen drinkwaterbedrijven en gemeenten/rioolbeheerders.

Uniform vastrecht

SERV en Minaraad ondersteunen de invoering van een uniforme vaste vergoeding, maar ze formuleren wel enkele bemerkingen bij de concrete uitwerking ervan.

■ impact zeer verschillend voor drinkwaterbedrijven

De raden wijzen op de drastische impact ervan voor het merendeel van de drinkwaterbedrijven. Globaal genomen kan geraamd worden dat de opbrengsten uit het vastrecht van huishoudelijke klanten daalt met 41 % (voor detail zie bijlage p.37). Hoewel vanuit de optiek van rationeel watergebruik voor de klant het vast gedeelte van de waterfactuur best zo laag mogelijk wordt gehouden erkennen de raden dat de drinkwaterbedrijven om toekomstige investeringen te garanderen een deel van hun

inkomsten op vaste basis moeten genereren. De raden stellen vast dat sommige drinkwaterbedrijven de verlaging van het vastrecht op de drinkwatercomponent als vrij hoog ervaren. Bovendien zal door niet-indexering van het vooropgestelde bedrag het aandeel nog verder dalen. De raden merken bovendien op dat de drinkwaterbedrijven hun net niet dimensioneren op het gemiddeld verbruik, maar op het piekverbruik om ook in de warmste zomerperiode drinkwater te kunnen blijven leveren. Verdere daling van de vaste inkomsten kan volgens de drinkwaterbedrijven deze strategie in het gedrang brengen. De raden merken hierbij op dat de keuze voor deze strategie - weliswaar ingegeven door de verplichtingen inzake leveringszekerheid opgelegd aan de drinkwaterbedrijven – onderworpen moet worden aan een maatschappelijke discussie. Zowel de aanbodzijde (welke investeringen zijn maatschappelijk gezien verantwoord om leveringszekerheid te garanderen in piekperiodes?) als de vraagzijde (in te zetten instrumenten gericht op een daling van de vraag tijdens piekperiodes) moeten hierin aan bod komen.

■ **gezinscorrectie moet geoptimaliseerd worden**

De sterke daling van de inkomsten uit het vastrecht van de drinkwaterbedrijven is in belangrijke mate te verklaren door de gezinskorting. Toepassing van de gezinskorting impliceert dat de vaste vergoeding zowel op de drinkwater- als op de saneringscomponent gemiddeld 30 euro zal bedragen¹⁹ in plaats van 50 euro.

Volgens SERV en Minaraad zijn er weinig valabele argumenten voor de toekenning van een forfaitaire korting per persoon via het vastrecht op de integrale waterfactuur. Ten eerste is er geen link tussen de gezinssamenstelling en de vaste kosten verbonden aan een drinkwaterabonnement. Ten tweede dient de waterfactuur niet om een horizontale inkomenshervreiding door te voeren van kleine naar grote gezinnen. Bovendien is er geen rechtlijnig verband tussen inkomen en gezinssamenstelling. Het aantal personen is geen goede graadmeter voor de welvaart van een huishouden. Het maakt namelijk een groot verschil of het om kinderen gaat die financieel afhankelijk zijn van hun ouders dan wel om volwassenen die zelf een eigen inkomen hebben²⁰.

■ **enkel voor huishoudelijke klanten en professionele kleinverbruikers**

De uniforme vaste vergoeding voor sanering zal enkel toegepast worden voor huishoudelijke klanten en professionele kleinverbruikers. SERV en Minaraad hebben begrip voor de keuze om voor grootverbruikers geen vaste vergoeding aan te rekenen voor sanering omwille van de link met de heffingsregeling. Al is het vanuit kostenreflectiviteit logisch om ook grootverbruikers een deel vast aan te rekenen. De argumentatie voor kostenreflectiviteit wordt dus niet doorgetrokken.

Wat de drinkwatercomponent betreft ondersteunen de raden de decretale verankering van een **capaciteitsvergoeding**. De hoogte van de capaciteitsvergoeding²¹ moet volgens de

¹⁹ Gemiddelde gezinssamenstelling = 2,34 wat recht geeft op een korting van 23,4 euro of een vastrecht van 26,6 euro ipv 50 euro. Rekening houdend met wooneenheden zonder gedomicilieerden komt dit gemiddeld neer op zo'n 30 euro.

²⁰ Voor meer info over de relatie tussen beschikbaar inkomen en gezinsgrootte zie SERV (2014) [Tarifiering van drinkwater : analyse en aanbevelingen](#) Brussel, 16 juni 2014 p. 36 ev.

²¹ of schaal vb. volgens diameter van de watermeter.

raden wel deel uitmaken van het tariefplan en goedgekeurd worden door de regulator. Volgens de raden moet de regulator zich hierbij baseren op de werkelijke kosten die drinkwaterbedrijven maken voor de drinkwaterlevering aan grootverbruikers. Dit is nodig voor een billijke verdeling van de kosten tussen huishoudens, industrie en landbouw zoals bepaald in artikel 9 van de Kaderrichtlijn Water.

Progressief variabel tarief

■ gemoduleerd progressief tarief is positief

Mineraad en SERV zijn voorstander van een progressief watertarief voor huishoudens. Zij ondersteunen ook de keuze om bepaalde hoeveelheid per wooneenheid én per persoon aan basistarief toe te kennen omdat dit billijker is ten opzichte van de kleinere gezinnen. Ze spreken zich niet uit over de concrete hoeveelheid van 30 m³ die vooropgesteld wordt.

Bovendien houdt dit impliciet rekening met schaalvoordelen. Uit analyse van de SERV²² bleek reeds dat de toekenning van vaste hoeveelheid per persoon abstractie maakt van schaalvoordelen en grotere huishoudens “overcompenseert”.

■ basistarief voor wooneenheid zonder gedomicilieerden

De raden stellen vast dat ook voor wooneenheden zonder gedomicilieerden een hoeveelheid van 30 m³ aan basistarief zal aangerekend worden. In de huidige regeling is nochtans geen kosteloze levering voorzien in deze wooneenheden omdat er geen gedomicilieerden zijn. In het persbericht van 12 juni wordt aangegeven dat luxe of royaler gebruik aan hoger tarief wordt gerekend. Als royaler gebruik wordt expliciet water gebruikt in tweede verblijven vermeld. De toekenning van 30 m³ aan basistarief lijkt dan ook niet consequent.

Keuzevrijheid vlak / progressief variabel tarief

SERV en Mineraad ondersteunen de mogelijkheid om abonnees met gemengd watergebruik (huishoudelijk + professioneel kleinverbruik) te laten kiezen tussen het *vlak* professioneel tarief en het *progressief* huishoudelijk tarief.

De raden vragen dat de regulator na overleg met de drinkwaterbedrijven richtlijnen opstelt die bepalen welk tarieftype ‘standaard’ wordt toegepast (vb. indien ondernemingsnummer én gedomicilieerden dan toepassing van vlak tarief bij waterverbruik boven bepaalde grens) en op welke manier en door wie hiervan kan afgeweken worden.

Kiest men voor het professioneel tarief dan impliceert dit volgens de raden dat het recht op gezinskorting op het vastrecht voor drinkwater en sanering vervalt.

²² Zie SERV (2014) [Tarifiering van drinkwater : analyse en aanbevelingen](#) Brussel, 16 juni 2014 p. 14.

3.1.3 Aanbevelingen

Veranker principe van progressief tarief huishoudens in het decreet

SERV en Minaraad vinden de keuze tussen decretale bepalingen en uitwerking via het besluit niet altijd logisch. Zo wordt niet alleen het principe van het vastrecht, maar worden ook de concrete bedragen decretaal vastgelegd. De progressieve tariefschaal daarentegen is volledig uitgewerkt in het besluit.

De raden vragen om het principe van progressiviteit van de variabele tarieven voor huishoudens decretaal te verankeren. De concrete uitwerking (grenzen tussen de tariefschalen, verhouding tussen de tarieven) wordt uiteraard best opgenomen in het besluit.

Pas luxetarief integraal toe in tweede verblijven en maak uitzondering voor studentenverblijven

Volgens SERV en Minaraad moet waterverbruik in een tweede verblijf als luxe beschouwd worden. Het is volgens de raden niet nodig om een hoeveelheid van 30 m³ aan basistarief toe te kennen in wooneenheden zonder gedomicilieerden. Een ruwe raming leert dat volledige toepassing van het luxetarief in wooneenheden zonder gedomicilieerden het gemiddeld basistarief beperkt kan doen dalen (zie detail in bijlage p. 38).

Een klein deel van de wooneenheden zonder gedomicilieerden wordt bewoond door studenten. Volgens SERV en Minaraad wordt hiervoor best een uitzondering voorzien. Dit zou kunnen gebeuren naar analogie met de kortingen of vrijstellingen op de zogenaamde tweede verblijventaks zoals die o.a. in Gent en Antwerpen bestaat).

Optimaliseer de gezinscorrecties en heb oog voor nieuwe gezinsvormen

SERV en Minaraad zien weinig valabele argumenten voor toepassing van een gezinskorting op vastrecht voor drinkwaterlevering en evenmin voor sanering. De doelstelling van een gezinscorrectie met name een compensatie voor de afschaffing van de kosteloze levering van 15 m³ is volgens de raden ook op een andere manier te realiseren. Een doorrekening naar gezinstypes leert dat een schrapping van de gezinskorting op de vaste vergoeding in de meeste gevallen gecompenseerd wordt door een daling van de variabele prijs en dat de meeste gezinnen niet meer moeten betalen dan nu bij toepassing van 15 m³ gratis drinkwater, tenzij bij extreem hoog verbruik en extreem laag verbruik. In het eerste geval weegt het luxetarief sterk door (net zoals het voorgestelde scenario). In het tweede geval weegt het hoger vastrecht zwaarder door, ook bij grotere huishoudens. In absolute termen gaat het evenwel om bescheiden bedragen (zie bijlage p. 39).

De raden vragen ook aandacht voor nieuwe gezinsvormen meer bepaald de bepaling van domicilie van de kinderen in geval van co-ouderschap. Ze vragen om te onderzoeken of een oplossing naar analogie met het sociaal huisvestingsdecreet dat bepaalt dat kinderen voor elke partner "half" kunnen meetellen haalbaar is.

Onderzoek meer alternatieven inzake gradatie variabel tarief en onderzoek effect op waterverbruik

Volgens Minaraad en SERV worden best nog alternatieve progressieve tariefschalen uitgetest. Dit is ook mogelijk binnen de contouren van wat in het regeerakkoord staat.

Er zijn heel wat mogelijkheden die nog kunnen onderzocht worden. Een inschatting van de impact van de tariefstructuur (verhouding vast recht versus (progressief) variabel tarief) zowel op de financierbaarheid van een infrastructuur met voornamelijk vaste kosten, als op de stimulans tot rationeel watergebruik, als op de betaalbaarheid ontbreekt. Onderbouwing van de meest optimale verhouding om maximaal te voldoen aan de meervoudige uitdaging is volgens de raden wenselijk.

In ieder geval is het aangewezen om een ex post evaluatie uit te voeren die het effect meet van de invoering van een progressieve tariefschaal (luxe = 2 x basis) op het watergebruik van de huishoudens. De raden wijzen erop dat een sterke daling van het drinkwatergebruik op termijn de financiering gebaseerd op het verbruik per m³ bemoeilijkt. De drinkwaterbedrijven vrezen dat de voorgestelde verhouding tussen basis en luxetarief (luxe = 2x basis) zou kunnen leiden tot ontwijkgedrag (o.a. ingebruikname van (illegale) grondwaterputten).

3.2 Sociale correcties

3.2.1 Globale beoordeling

SERV en Minaraad stellen vast dat het adviesdossier geen reglementair opgestelde Armoedetoets bevat. Blijkbaar zou die alsnog na de eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse regering voorbereid worden. De raden betreuren het ontbreken van een armoedetoets. Dit had hen in staat gesteld om een adequate beoordeling van de sociale correcties te maken. Hierna geven de raden dan ook beoordeling op de grote lijnen van de aangepaste sociale correcties.

Eenzelfde correctie in elke gemeente is positief

SERV en Minaraad ondersteunen de toepassing van eenzelfde korting op de gemeentelijke saneringsbijdrage in alle gemeenten. Ondanks de aanbeveling naar de gemeenten toe om dezelfde sociale correctie toe te passen als voor bovengemeentelijke saneringsbijdrage (= 100 %) past ongeveer één gemeente op drie een lagere korting toe, meestal slechts 25 %.

De marge tussen de hoogste en de laagste sociale tarieven zal op die manier heel wat kleiner worden dan nu het geval is. De marge tussen de hoogste en de laagste tarieven wordt vergelijkbaar zijn met die van de gewone tarieven (zie bijlage p. 40). De raden zien dit als een stap in de richting van een eenheidstarief voor sociale klanten.

Uniforme korting op integrale factuur is meer transparant maar ongelijkheid blijft

De raden ondersteunen ook de toepassing van eenzelfde kortingspercentage op de drie componenten van de integrale waterfactuur. Het maakt de tarieven voor de sociale klanten eenvoudiger en logischer. Bovendien is een volledige vrijstelling van de saneringsbijdragen vanuit de optiek van rationeel watergebruik niet de beste optie.

Financiering (blijft) onduidelijk

De financiering van de sociale correcties is in het huidige systeem onduidelijk. De verrekening gebeurt door “toerekening aan de overige klanten”, maar het is volgens de raden onduidelijk welke klanten dat zijn en hoeveel die klanten bijdragen voor de sociale correcties.

Ook in de nieuwe tariefstructuur blijft dit onduidelijk.

3.2.2 Bemerkingen

Verschuiving tussen componenten waterfactuur en implicaties op doorrekening

Een gelijkenschakeling van de korting op 75 % voor de integrale waterfactuur impliceert een verschuiving van de sociale correcties van de sanerings- naar de drinkwatercomponent (zie bijlage Tabel 7 op p. 43). Budgetmatig komt het zwaartepunt van de sociale correcties bij de drinkwatercomponent te liggen. Volgens de raden heeft dit niet enkel implicaties op de budgetneutraliteit in hoofde van de drinkwaterbedrijven, de gemeenten en het Vlaams gewest, maar ook naar de verschillende klanten toe. Zal de doorrekening van de sociale correcties die nu op het geheel van de saneringsbijdragen gebeurt integraal verrekend worden via de tarieven van de huishoudelijke klanten?

Afbakening doelgroep

SERV en Minaraad stellen vast dat de doelgroep van de sociale correcties niet wijzigt. Nochtans zijn er duidelijke indicaties die een bijstelling van de doelgroep verantwoorden. Zo is het aantal gerechtigden een stuk kleiner²³ dan het aantal mensen dat onder de armoedegrens leeft, is er een mismatch tussen het aantal gerechtigden op sociale correctie en het risico op waterarmoede (bv. duidelijk verhoogd risico bij eenoudergezinnen of de problematiek van gezinnen in schuldbemiddeling, ...), verschilt de doelgroep op sociale correcties van het begrip “beschermd klant” en de rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (vroegere omnio-statuu) die recht geeft op de sociale maximumtarieven voor energie.

3.2.3 Aanbevelingen

Onderzoek uniforme sociale maximumtarieven en alternatieve financiering SODV

SERV en Minaraad zijn voorstander van gelijke sociale tarieven voor heel Vlaanderen. De raden vragen om de toepassing hiervan nader te onderzoeken.

Hierbij aansluitend zijn de raden van mening dat ook de financiering van de sociale correcties herbekeken moet worden. Een fundamentele vraag die de raden in dit verband opwerpen is : moeten sociale correcties en bij uitbreiding alle sociale openbare dienstverplichtingen (gratis waterscans, vrijstellingen vergoeding ingebrekestelling, ...) niet op een andere manier dan via een verrekening op de waterfactuur van niet gerechtigde abonnees gefinancierd worden?

²³ Uit de cijfergegevens van het kabinet Schauvliege blijkt dat er in 2013 7,6 % van de Vlamingen genoten van een sociale correctie voor water. De resultaten van de SILC-enquête tonen aan dat in hetzelfde jaar 10,8 % van de Vlamingen onder de armoedegrens leefde.

Verschillende mogelijkheden zijn het onderzoeken waard : heffingen, taksen, toeslagen, aparte bijdrage,...

Evalueer en stel de doelgroep bij in het kader van het VAPA

Ondanks de noodzaak om de afbakening van de doelgroep grondig te evalueren en bij te sturen in het licht van het risico op waterarmoede hebben de raden begrip voor het feit dat de doelgroep nu nog niet wordt bijgesteld.

Dit gebeurt volgens SERV en Minaraad best in het kader van de Vlaams Actieplan voor Armoede (VAPA). In dat kader voert het Centrum voor Sociaal Beleid een onderzoek²⁴ uit over inkomensconcepten als basis van sociale tegemoetkomingen.

Volgens SERV en Minaraad moeten de sociale correcties van toepassing in de watersector (maar ook energiesector, huisvestingsbeleid enz.) afgestemd worden met het armoede- en welzijnsbeleid. Verder dient de overheid ook de mogelijkheid te benutten om via een algemene aanpak de beheerskost van deze maatregel (en vergelijkbare maatregelen in andere beleidsdomeinen) zoveel als mogelijk te verlagen.

Stroomlijn nieuwe tarievenstructuur met procedure bij wanbetaling

Huishoudelijke abonnees hebben een beschermde procedure in verband met afsluiting bij wanbetaling. Zij kunnen alleen afgesloten worden van het drinkwater na de procedure via de LAC.

Gemengde gebruikers die voor het professioneel tarief kiezen zullen niet meer onder deze beschermde procedure vallen. Nochtans blijft dit wenselijk voor wat betreft het huishoudelijk gebruik. De raden vragen om goed na te kijken of de nieuwe bepalingen en definities van de nieuwe tariefstructuur niet leiden tot hiaten in de sociale bescherming.

3.3 Integrale waterfactuur voor grootverbruikers

3.3.1 Globale beoordeling

Geen garanties voor meer transparantie

SERV en Minaraad vinden het positief dat in het algemeen waterverkoopreglement wordt bepaald dat de integrale waterfactuur duidelijk de variabele prijs per component moet vermelden. Bepaalde drinkwaterbedrijven vermelden enkel een totaaltarief per m³ en dan is het onduidelijk welk tarief precies voor welke component is aangerekend.

Daarentegen vinden de raden dat het louter samenbrengen van verschillende afrekeningen op één factuur voor grootverbruikers geen garanties biedt voor meer transparantie. Het feit dat de drinkwaterfactuur gebruik maakt van gegevens van het heffingsbiljet en dit op zijn beurt van gegevens van de waterfactuur maakt het geheel zeer complex. Ook het samenvoegen van de saneringsbijdrage (gebaseerd op het drinkwatergebruik) en de saneringsvergoeding (gebaseerd

²⁴ onderzoek in opdracht van Vlaams minister van Welzijn, Gezin en Gezondheid Van Deurzen

op eigen waterwinning) op één factuur maakt het geheel niet transparanter. Tenslotte leiden ook de verschillende berekeningswijzen voor de bovengemeentelijke en gemeentelijke componenten tot verdere complexiteit.

Sommige drinkwaterbedrijven hanteren bovendien hun eigen terminologie op de waterfactuur.

3.3.2 Aanbevelingen

Ontwerp eenvormige berekeningsbijlage bij integrale waterfactuur

Mineraad en SERV pleiten voor toevoeging van een eenvormige, gedetailleerde berekeningsbijlage bij de integrale waterfactuur van grootverbruikers.

In deze bijlage moet duidelijk vermeld worden hoe de tarieven voor de verschillende componenten berekend worden. Dit impliceert onder meer een duidelijke vermelding van het lozingsjaar en heffingsjaar waarop de gegevens betrekking hebben, een duidelijke weergave van het waterverbruik (drinkwater en eigen water) en het geloosd debiet en systematisch gebruik van de wettelijke terminologie.

Om transparantie van de waterfactuur te bevorderen is het aangewezen om per component het **finaal gebruikte tarief** (op basis van de gemeten of berekende vuilvrachten) weer te geven in de eindfactuur. Zo kan de vermelding van correctielijnen in de eigenlijke afrekening vermeden worden. In de berekeningsbijlage moet dan toegelicht worden hoe het finaal gebruikte tarief berekend is (op basis van de vuilvrachten van afvalwater afkomstig van drinkwater en van eigenwater) en hoe het afwijkt van het standaardtarief. In een aantal gevallen wordt vandaag voor de bovengemeentelijke component het standaardtarief aangerekend. Na meting of berekening van de vuilvracht wordt dan een tarief op basis van de vuilvracht bepaald en wordt de afwijking ten opzichte van het standaardtarief gecorrigeerd.

Omdat niet alle gemeenten dezelfde **berekeningsmethode** toepassen voor de **gemeentelijke saneringsbijdrage en –vergoeding** is het bovendien aangewezen om in de berekeningsbijlage de toegepaste methode beknopt toe te lichten en aan te geven hoe de berekening voor de exploitant in kwestie is gebeurd.

Om de integrale waterfactuur inzichtelijker en controleerbaar te maken is het ook aangewezen om de **periodes** waarop heffingen en drinkwaterfactuur van toepassing zijn op mekaar af te stemmen. Heffingen baseren zich nl. op verbruiken van en facturen ontvangen in een bepaald jaar (jan – dec), terwijl de verbruikperiode van die facturen meestal niet samenvalt met diezelfde periode (vb. juni – mei).

Verduidelijk berekeningsbasis van gemeentelijke saneringsbijdrage/vergoeding

De decretale verankering van de berekeningswijze van de gemeentelijke bijdrage/vergoeding draagt bij tot rechtszekerheid van grootverbruikers.

De berekeningsbasis voor de gemeentelijke saneringsbijdrage/vergoeding moet echter nog verduidelijkt worden in het decreet en in de memorie van toelichting. Nu weigeren sommige gemeenten om rekening te houden met het werkelijk geloosd debiet en nemen ze enkel het gemeten watergebruik als berekeningsbasis. Dit is vooral een probleem voor bedrijven die veel meer water verbruiken dan ze effectief lozen op riolering omdat veel water opgenomen wordt

tijdens het productieproces (vb. voedingsbedrijven). Om discussies over de berekeningsbasis van de gemeentelijke saneringsbijdrage/vergoeding uit te sluiten vragen SERV en Minaraad om het decreet²⁵ en de memorie als volgt te verduidelijken :

- 'geloosd volume' vervangen door 'werkelijk geloosd volume' (decreet en memorie)
- 'de gemeente kan rekening houden met het geloosde volume...' vervangen door "... de gemeente *moet* rekening houden met *werkelijk* geloosd volume..." (memorie).

3.4 Tariefreguleringsmethode drinkwater

3.4.1 Globale beoordeling

Voldoende lange tariefperiode met garanties om tariefschokken te vermijden

SERV en Minaraad ondersteunen de vooropgestelde duur van 6 jaar voor de tarifaire periode. Enerzijds is er afstemming met de langetermijnvoorzieningsplannen en anderzijds bevordert dit de stabiliteit van de tarieven. Deze stabiliteit heeft zowel betrekking op de kost voor de eindgebruiker als op het juridisch kader. Elk nieuw tariefvoorstel kan immers potentieel leiden tot een juridisch geschil.

De raden ondersteunen ook de mogelijkheid om binnen de tarifaire periode het tariefplan bij te sturen, al vinden ze dat veelvuldige bijsturing zoveel mogelijk dient vermeden te worden omdat het de stabiliteit en voorspelbaarheid van tarieven voor de gebruikers beperkt. Ze vinden bijsturing binnen de tarifaire periode zeker verantwoord om zogenaamde "externe" of niet beheersbare kosten (o.a. aanpassing openbare dienstverplichtingen, uitbreiding takenpakket, nieuwe normering enz.) in de tarieven te verwerken. Een opbouw van saldi of tariefschok zoals die zich voordoet bij de distributienettarieven voor elektriciteit moet ten allen tijde vermeden worden. Ook het overschrijden van de materialiteitstoets wordt genoemd als reden voor tussentijdse aanpassing. Het is voor de raden onduidelijk hoe die zal ingevuld worden of anders gezegd hoe groot moet de overschrijding zijn alvorens kan bijgestuurd worden?

Stimuli tot efficiëntiewinsten erg vrijblijvend

De raden volgen de keuze voor een hybride systeem, maar hebben sterke twijfels bij de stimuli tot efficiëntiewinsten bij de drinkwaterbedrijven in de uitgewerkte methode. De raden vinden het belangrijk dat de nodige middelen op een zo efficiënt mogelijke wijze worden ingezet. In tegenstelling tot een price cap regulering waarbij efficiëntiewinsten²⁶ vooraf worden bepaald door de regulator door een vaste prijs of inkomen op te leggen, al dan niet op basis van een benchmark, worden de drinkwaterbedrijven vrij gelaten om zelf hun efficiëntiewinsten te bepalen. De regulator krijgt wel de mogelijkheid om prestatienormen voorop te stellen.

²⁵ artikel 14 van het voorontwerp dat een nieuw artikel 16quater/2 invoegt in het drinkwaterdecreet, meer bepaald § 4

²⁶ Dit is de X-factor. Bij de "price cap" methode worden maximumtarieven bepaald die als volgt evolueren : $P_1 = P_0 (1 + \text{inflatie} - X)$.

De raden vrezen dat drinkwaterbedrijven een eerder voorzichtige houding zullen aannemen door niet al te ambitieuze efficiëntiewinsten voorop te stellen, omdat het niet halen van de vooropgestelde doelstellingen aanleiding kan geven tot tussentijdse tariefaanpassingen. Het besluit bepaalt dat de efficiëntiewinsten “significant” moeten zijn. De invulling van de notie significant is hier dan ook cruciaal.

Drinkwaterbedrijven zullen ook verplicht worden om maatregelen te nemen ter stimulering van duurzaam watergebruik. Ook hier worden geen expliciete doelstellingen vooropgesteld. De raden hebben vragen bij de effectiviteit van deze verplichting gelet op dezelfde vrijblijvendheid.

SERV en Minaraad vinden de managementvrijheid die de drinkwaterbedrijven krijgen vrij groot zowel op het vlak van voorop te stellen efficiëntiewinsten als inzake het te bepalen rendement. Dit is vooral ongunstig gegeven de informatieasymmetrie tussen regulator en gereguleerde. De vraag dient dus gesteld te worden of er wel voldoende garanties zijn dat verbruikers geen te hoge prijs betalen.

De raden stellen ook de vraag naar stimuli voor innovatie en dienstverlening. Zal de regulator bij de beoordeling van de efficiëntiewinsten en kostenposten specifiek aandacht hebben voor innovatie? Wordt de kwaliteit van de dienstverlening gewaarborgd via de prestatienormen?

3.4.2 Bemerkingen

Uitdagingen WaterRegulator zijn zeer groot

SERV en Minaraad stellen vast de uitdagingen voor de regulator zeer groot zijn. Zo is er vooreerst de analyse en goedkeuring van de tariefplannen inclusief een evaluatie van de door de drinkwaterbedrijven vooropgestelde efficiëntiewinsten en maatregelen inzake rationeel watergebruik. Daarnaast is er de jaarlijkse monitoring en opvolging van de voorgenomen efficiëntieverbeteringen, opvolging van de budgettering en het opleggen van prestatienormen. Ook de huidige taken zullen blijven uitgevoerd worden.

De raden vinden dan ook de vraag om twee bijkomende VTE's voor de Dienst WaterRegulator heel terecht. Zij spreken zich evenwel niet uit of het om twee extra VTE's moet gaan dan wel om een interne verschuiving binnen Vlaamse overheid.

Tariefplan : publieke consultatie en goedkeuring door vennoten

Voor een tariefplan wordt ingediend bij de regulator worden de drinkwaterbedrijven verplicht hierover een consultatie te organiseren bij hun abonnees. SERV en Minaraad ondersteunen dit voorstel en vragen dat de resultaten van de consultatie duidelijk gecommuniceerd worden bij de inwerkingtreding van de nieuwe tarieven. De raden wijzen in dit verband naar de consultatiecode²⁷ van de Vlaamse overheid. Deze code kan inspirerend werken voor een goede consultatie.

Het via website ter beschikking stellen van alle tariefplannen voor alle abonnees, laat de abonnees toe om de tariefplannen van de verschillende drinkwaterbedrijven te vergelijken. Dit

²⁷ [Consultatiecode Vlaamse overheid](#)

kan ook interessant zijn voor de vennoten als input voor de goedkeuring van de tariefplannen, die wordt opgelegd.

De raden kunnen de verplichte goedkeuring van het tariefplan door de vennoten onderschrijven. Het is echter onduidelijk of dit gebeurt voor of na de consultatie. Indien de consultatie aanleiding geeft tot aanpassing van het tariefplan lijkt het aangewezen dat de vennoten zich formeel uitspreken over de aangepaste versie. Dit wordt volgens de raden best zo vastgelegd in het besluit.

Concrete vragen bij beoordeling tariefplannen

SERV en Minaraad hebben nog drie concrete vragen inzake de toepassing van de indexering en inzake de vermogenskosten.

Binnen de tarifaire periode zullen de tarieven jaarlijks kunnen aangepast worden aan de hand van een **gewogen korf** van indexen met een vaste niet indexeerbare component van 20 %, 50 % referteloonindex, 20% consumptie-index en 10 % materiaalindex. Betekent dit dan dat bij de uittekening van het tariefplan de kostenposten geen rekening wordt gehouden met toekomstige prijsschommelingen?

Ook vermogens- of financiële kosten mogen ingebracht worden bij de bepaling van de tarieven. Het is voor de raden onduidelijk wat hiermee precies wordt bedoeld (vb. worden hier ook dividenden onder verstaan?).

Hierbij aansluitend vragen de raden zich af hoe de regulator het door de drinkwaterbedrijven zelf vooropgestelde rendement zal beoordelen (vb. aan de hand van de OLO²⁸ zoals bij de bepaling van de distributienettarieven voor elektriciteit?).

3.4.3 Aanbevelingen

Bevorder transparantie en onderzoek hoe resultaten benchmark meer sturend kunnen werken

Geïnspireerd door de drinkwatersector in Nederland heeft AquaFlanders in 2002 op eigen initiatief een eerste benchmarkstudie van de drinkwatersector in Vlaanderen laten uitvoeren. Ondertussen zijn reeds vervolgstudies uitgevoerd in 2009, 2010 en 2012. Hierin kwamen volgende thema's aan bod : financiën en efficiëntie, waterkwaliteit, kwaliteit van dienstverlening en milieu en duurzaamheid.

SERV en Minaraad vragen om de resultaten van deze vrijwillige benchmarks als een meer sturend instrument aan te wenden en hierover op een transparante manier te communiceren zodat duidelijk wordt tot welke efficiëntiewinsten dit effectief leidt.

²⁸ Lineaire Obligatie uitgegeven door de Belgische staat op MLT of LT.

Voorzie richtlijnen voor bepaling tarieven en doorrekening correcties

In de bisnota aan de Vlaamse regering staat dat de minderinkomsten door de openbare dienstverplichtingen verdeeld worden onder de abonnees om de financiering toch te garanderen. Het is evenwel onduidelijk aan welke abonnees ze zullen worden aangerekend.

Zolang elk drinkwaterbedrijf instaat voor de financiering en doorrekening van de sociale correcties en de opgelegde gezinscorrectie moet de regulator richtlijnen opstellen die verduidelijken hoe en aan wie deze correcties moeten aangerekend worden.

3.5 Budgetneutraliteit

Budgetneutraliteit niet voor alle actoren gegarandeerd

Bij de hervorming van de tariefstructuur wordt budgetneutraliteit vooropgesteld voor de drinkwaterbedrijven, de gemeenten en het Vlaams gewest²⁹. SERV en Minaraad stellen vast dat het hier een politiek engagement betreft en dat op die manier abstractie gemaakt wordt van de toekomstige uitdagingen inzake financiering van voornamelijk saneringsinfrastructuur.

De raden formuleren een aantal bedenkingen bij het principe van budgetneutraliteit, wat volgens hen niet overal gegarandeerd is.

Ten eerste geldt budgetneutraliteit enkel in hoofde van de drinkwaterbedrijven. Elk drinkwaterbedrijf zal zijn variabele tarieven zo moeten bepalen dat na afschaffing van de kosteloze levering, toepassing van een gezinsgemoduleerd vastrecht en een verhoging van de sociale correcties dezelfde opbrengsten gerealiseerd worden als met de huidige tariefstructuur. De budgetneutraliteit geldt niet in hoofde van de verschillende abonnees. Zo geeft de nieuwe tariefstructuur met afschaffing van de kosteloze levering en invoering van een progressief tarief voor huishoudens en een vlak tarief voor professionele kleinverbruikers aanleiding tot een (beperkte) verschuiving van de professionele kleinverbruikers naar de huishoudelijke abonnees. Het betreft het aandeel dat de bedrijven hebben bijgedragen aan de kosteloze levering³⁰. Simulaties van de verschillende gezinstypes tonen 'verschuivingen' tussen gezinnen voornamelijk van kleine naar grotere huishoudens. Professionele kleinverbruikers die aan een vlak tarief zullen onderworpen worden, zullen minder moeten betalen dan nu.

Ten tweede zijn er geen garanties inzake budgetneutraliteit op vlak van de gemeenten. Gemeenten die nu nog niet het maximumtarief toepassen hebben nog marge om hun tarieven te verhogen. Ze kunnen dit bijvoorbeeld doen om de sociale correctie van 25 % of 50 % op te trekken naar 75%. Gemeenten die nu reeds het maximumtarief aanrekenen daarentegen hebben geen marge meer om een verhoging te vragen. Een optrekking van de sociale correcties is hier niet budgetneutraal in hoofde van de gemeente. De raden vragen om hiervoor een oplossing te voorzien. Een mogelijkheid zou erin kunnen bestaan dat (een deel van)

²⁹ Toelichting door het kabinet Schauvliege aan SERV en Minaraad op 5 augustus 2015.

³⁰ VITO raamde dit in 2011 op zo'n 17 %. Zie : VITO (2011) Studie voor het uitwerken van een methodologie voor de kostentoe rekening van de publieke productie en levering van drinkwater.

vrijgekomen middelen door daling van de sociale correcties op bovengemeentelijk vlak hiervoor aangewend worden ter compensatie.

Ten derde is er geen budgetneutraliteit op niveau van het Vlaams gewest door de vermindering van de sociale correcties. Normaal gezien moet het budget hier dalen met 6 miljoen euro (zie bijlage p. 42). De raden vragen zich af hoe dit zich zal weerspiegelen in het te bepalen tarief.

Tenslotte is er ook nog de kwestie van de **vennootschapsbelasting**. Als deze van toepassing wordt op de drinkwaterbedrijven en op de rioolbeheerders zoals de federale regering heeft beslist dan kan dit implicaties hebben op de watertarieven. Hoewel dit gegeven los staat van de hervorming van de watertarieven, kan de verrekening ervan in de tarieven mogelijk samenvallen met de invoering van de nieuwe tariefstructuur op 1 januari 2016.

Bronnen

OECD (2014) Applying better regulation in the water service sector. The governance of water regulators. GOV/RPC/NER(2014)6 – 13-oct-2014.

ROYAL HASKONING DHV (2014) Studie naar de ontwikkeling van een methode voor tariefregulering van de componenten van de integrale waterfactuur.

SERV (2012) [Rapport : Sociale aspecten van waterbeleid](#) Brussel, 21 november 2012.

SERV (2014) [Tarifiering van drinkwater : analyse en aanbevelingen](#) Brussel. 16 juni 2014.

DE NOCKER, L. en BROEKX, S. (2011) Studie voor het uitwerken van een methodologie voor de kostentoerekening van de publieke productie en levering van drinkwater. VITO, 124 p.

WEEKERS, K. (2015) [Het aantal tweede verblijven in Vlaanderen in 2014](#) SVR - Methoden en technieken 2015/1.

Lijst met figuren en tabellen

Figuren

Figuur 1 Uitdagingen tariefstructuur.....	17
Figuur 2 Vaste en variabele tarieven bij gemiddeld gezin met gemiddeld watergebruik.....	36
Figuur 3 Tariefspreiding integrale waterfactuur – gewoon versus sociaal tarief	41
Figuur 4 Sociale correcties op componenten integrale waterfactuur : huidig en vanaf 2016	42

Tabellen

Tabel 1 Vergelijking huidige en nieuwe tariefstructuur huishoudens	11
Tabel 2 Vergelijking huidige en toekomstige sociale correcties	12
Tabel 3 Vergelijking huidige en nieuwe tariefstructuur kleinverbruikers	13
Tabel 4 Raming van opbrengsten uniform vastrecht huishoudelijke klanten 2015-2016	37
Tabel 5 Verschil nieuw en huidig marginaal tarief voor verschillende verbruikstypes.....	38
Tabel 6 Effecten van enkele alternatieve scenario's	40
Tabel 7 Budgettaire verschuiving sociale correctie (miljoen euro)	43

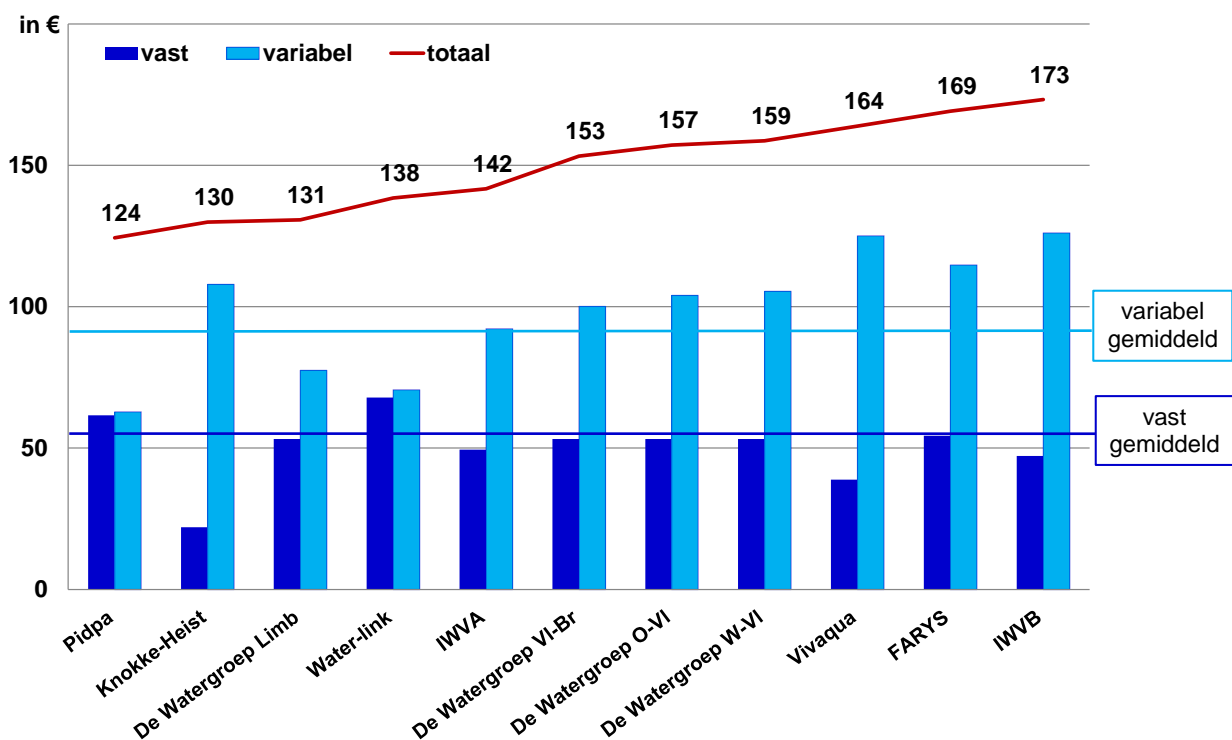
Bijlagen

1 Tariefstructuur

Variatie huidige tarieven drinkwater

Figuur 2 geeft een overzicht van de vaste en variabele vergoeding bij gemiddeld verbruik voor alle drinkwaterbedrijven in Vlaanderen. De Watergroep hanteert eenzelfde bedrag voor de vaste vergoeding, maar vier verschillende tarieven voor de variabele vergoeding.

Figuur 2 Vaste en variabele tarieven bij gemiddeld gezin met gemiddeld watergebruik³¹

Drinkwaterbedrijven die een hogere vaste vergoeding toepassen rekenen over het algemeen een lagere variabele vergoeding aan.

Het uniform maken van het vastrecht op 50 euro impliceert dat de drinkwaterbedrijven het positief dan wel negatief verschil ten opzichte van hun huidig vastrecht zullen compenseren via een verlaging of een verhoging van hun variabel tarief. Dit uiteraard nog los van de wijzigingen ten gevolge van de afschaffing van de kosteloze levering en de toename van de sociale correcties op de drinkwatercomponent.

Er kan verwacht worden dat bij toepassing van een uniform vast recht de verschillen tussen de variabele tarieven zullen uitvlakken. Deze verschillen zullen in principe een goede

³¹ 2,33 personen en waterverbruik van 84 m³

weerspiegeling geven van de verschillende onderliggende kostenstructuren en andere kenmerken van de maatschappijen (stedelijk/ruraal, producent/aankoper ruw drinkwater, productie grondwater/oppervlaktewater, klantenstructuren enz.).

Impact uniform vastrecht drinkwater per drinkwaterbedrijf

Tabel 4 geeft een overzicht per drinkwaterbedrijf van een raming van de opbrengsten uit het vastrecht van huishoudelijke klanten.

Tabel 4 Raming van opbrengsten uniform vastrecht huishoudelijke klanten 2015-2016

drinkwaterbedrijf	2015	2016	% verschil	vastrecht gemiddeld
PIDPA	33 251 309	16 479 385	-50%	29
Water-link	21 449 041	10 642 971	-50%	32
De Watergroep	73 952 185	44 462 438	-40%	29
FARYS	38 565 130	24 780 017	-36%	33
IWVB	5 572 194	3 647 831	-35%	30
Vivaqua	643 999	474 211	-26%	28
IWVA	3 287 683	2 824 486	-14%	40
AGSO Knokke-Heist	897 666	1 745 459	94%	41
TOTAAL *	177 619 207	105 056 799	-41%	31

Deze raming gebeurde aan de hand van de gegevens over het aantal gedomicilieerden per wooneenheid uit de “De Watermeter 2014”. De gezinskortingen werden in rekening gebracht alsook de toe te kennen sociale correcties a rato van 75 % korting op het vastrecht³².

De impact per drinkwaterbedrijf is zeer verschillend. Om evidente redenen is de impact voor drinkwaterbedrijven die nu reeds een hoog vastrecht aanrekenen veel groter. Voor AGSO Knokke-Heist, die nu een zeer laag vastrecht aanrekenen is het effect uiteraard positief. Dit effect wordt nog versterkt door het feit dat het aandeel tweede verblijven zonder gedomicilieerden er vrij hoog is, wat impliceert dat minder gezinskortingen op het vastrecht moeten toegekend worden. Dit laatste geldt ook voor IWVA dat drinkwater levert in enkele kustgemeenten.

³² Per drinkwaterbedrijf werden hiervoor het aandeel rechthebbenden op een sociale correctie in rekening gebracht en werd ervan uitgegaan dat deze rechthebbenden een gemiddelde gezinssamenstelling hebben.

Impact nieuwe tariefstructuur op prikkels voor rationeel watergebruik

Op het vastrecht heeft men als kleinverbruiker (zowel huishoudens als professionele kleinverbruikers) geen impact. Het marginaal variabel tarief kan als “proxy” beschouwd worden om de prikkel voor rationeel watergebruik te meten.

huishoudens

Hierna werd een vergelijking gemaakt tussen marginale variabele tarieven voor verschillende gezinstypes en verbruikstypes. Telkens werd een vergelijking gemaakt tussen het gemiddeld marginaal tarief van alle componenten van de integrale waterfactuur. Het eerste deel van de tabel geeft het verschil in euro per m³, het tweede geeft het procentueel verschil weer. Voor de verbruikstypes werd telkens een percentage berekend ten opzichte van het gemiddeld verbruik (=100 %).

Tabel 5 Verschil nieuw en huidig marginaal tarief voor verschillende verbruikstypes

aantal personen		1	2	3	4	5
gemiddeld jaarverbruik in m ³		48	75	104	127	154
verbruik per persoon in m ³		48	38	35	32	31
verbruikstypes		verschil tussen nieuw en huidig marginaal tarief € / m ³				
25%	---	0,62	0,62	0,62	0,62	0,62
50%	--	-1,21	-1,21	-1,21	-1,21	-1,21
75%	-	-1,21	-1,21	-1,21	-1,21	-1,21
100%	gemiddeld	-1,21	-1,21	-1,21	-1,21	-1,21
120%	+	-1,21	1,96	1,96	1,96	1,96
150%	++	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96
200%	+++	1,96	1,96	1,96	1,96	1,96
verbruikstypes		% verschil nieuw versus huidig marginaal tarief				
25%	---	24%	24%	24%	24%	24%
50%	--	-28%	-28%	-28%	-28%	-28%
75%	-	-28%	-28%	-28%	-28%	-28%
100%	gemiddeld	-28%	-28%	-28%	-28%	-28%
120%	+	-28%	45%	45%	45%	45%
150%	++	45%	45%	45%	45%	45%
200%	+++	45%	45%	45%	45%	45%

De groen gearceerde vakken in de tabel wijzen op een stijging van het marginaal tarief. De prikkel om water te besparen wordt als het ware groter dan in de huidige regeling. De rood gearceerde vakken wijzen op een omgekeerd effect.

De cijfers tonen duidelijk aan dat zeer zuinige watergebruikers hun marginaal tarief zien stijgen. Dit is te wijten aan het wegvallen van de kosteloze levering. Deze huishoudens verbruiken minder dan 15 m³ per persoon en betaalden in het huidige systeem geen variabel tarief.

De grotere verbruikers zien hun marginaal tarief ook toenemen. Bij hen speelt duidelijk het effect van het luxetarief.

Gezinnen met een gemiddeld verbruik zien hun marginaal variabel tarief dalen. De prikkel om zuinig om te gaan met drinkwater verkleint.

▀ professionele kleinverbruikers

Door het schrappen van de kosteloze levering verlaagt het marginaal tarief voor alle professionele kleinverbruikers. Het vlak tarief dat zal toegepast worden is steeds lager dan het variabel tarief dat ze nu moeten betalen. Het marginaal tarief verlaagt ongeveer 16 %. De prikkel om zuinig om te gaan met drinkwater verkleint dus voor alle professionele kleinverbruikers.

Enkele alternatieve scenario's

Aan de hand van het totaal aan m³ in de basis en luxe schijf en het aantal wooneenheden is het mogelijk om enkele varianten te berekenen ten opzichte van het door de Vlaamse Regering gekozen scenario.

De resultaten van deze alternatieven geven evenmin als de doorgerekende scenario's in de nota aan de Vlaamse Regering een correct beeld. Het gaat om gemiddelden, die bovendien niet gebaseerd zijn op een adequate dataset. Toch geven ze een idee van de effecten op de tarieven van mogelijke alternatieven.

Een doorrekening naar gezinstypes leert dat een schrapping van de gezinskorting op de vaste vergoeding in de meeste gevallen gecompenseerd wordt door een daling van de variabele prijs en dat de meeste gezinnen niet meer moeten betalen dan nu het geval is tenzij bij extreem hoog verbruik en extreem laag verbruik. In het eerste geval weegt het luxetarief sterk door (net zoals het voorgestelde scenario). In het tweede geval weegt het hoger vastrecht zwaarder door, ook bij grotere huishoudens. In absolute termen gaat het evenwel om bescheiden bedragen.

Vijf varianten werden doorgerekend.

Ten eerste werd een inschatting gemaakt van het effect op het gemiddeld tarief indien al het waterverbruik van wooneenheden zonder domicilies zouden worden aangerekend aan luxetarief. Bij gelijkblijvende opbrengst van de variabele vergoeding zou het gemiddeld basistarief dalen van 1,35 naar 1,30 euro per m³, althans volgens de cijfers in de bisnota aan de Vlaamse Regering. In deze bisnota wordt melding gemaakt van ongeveer 400 000 wooneenheden zonder gedomicilieerden. In een recente studie³³ van de Studiedienst van de Vlaamse Regering wordt evenwel het aantal tweede verblijven in Vlaanderen geraamd op 212 000. Meer dan de helft daarvan situeert zich in de kustgemeenten.

³³ WEEKERS, K. (2015) Het aantal tweede verblijven in Vlaanderen in 2014 SVR - Methoden en technieken 2015/1.

Ten tweede werden telkens twee varianten berekend zonder toepassing van de gezinskorting op de vaste vergoeding : 50 euro versus 40 euro. Deze varianten werden ook telkens berekend zonder en met volledige toepassing luxe tarief voor wooneenheden zonder domicilies. Bij deze varianten is er een verschuiving van de variabele opbrengst naar de vaste opbrengst . Geen kortingen impliceert een hogere vaste opbrengst. Deze werd in mindering gebracht van de globale variabele opbrengst. Het effect is een duidelijke daling van het variabel basistarief.

Tabel 6 Effecten van enkele alternatieve scenario's

scenario	domicilie 0 pers	vastrecht totaal	gezins- korting	drinkwater		sanering	
				basis	luxe	basis	luxe
scenario VR		2 x 50	ja	1,35	2,69	1,83	3,66
variant 1	alles luxe	2 x 50	ja	1,30	2,61	1,77	3,55
variant 2		2 x 50	nee	1,08	2,15	1,56	3,12
variant 3	alles luxe	2 x 50	nee	1,04	2,09	1,51	3,03
variant 4		2 x 40	nee	1,21	2,42	1,69	3,39
variant 5	alles luxe	2 x 40	nee	1,17	2,34	1,64	3,28

2 Sociale correcties

Zeer grote verschillen tussen gemeenten

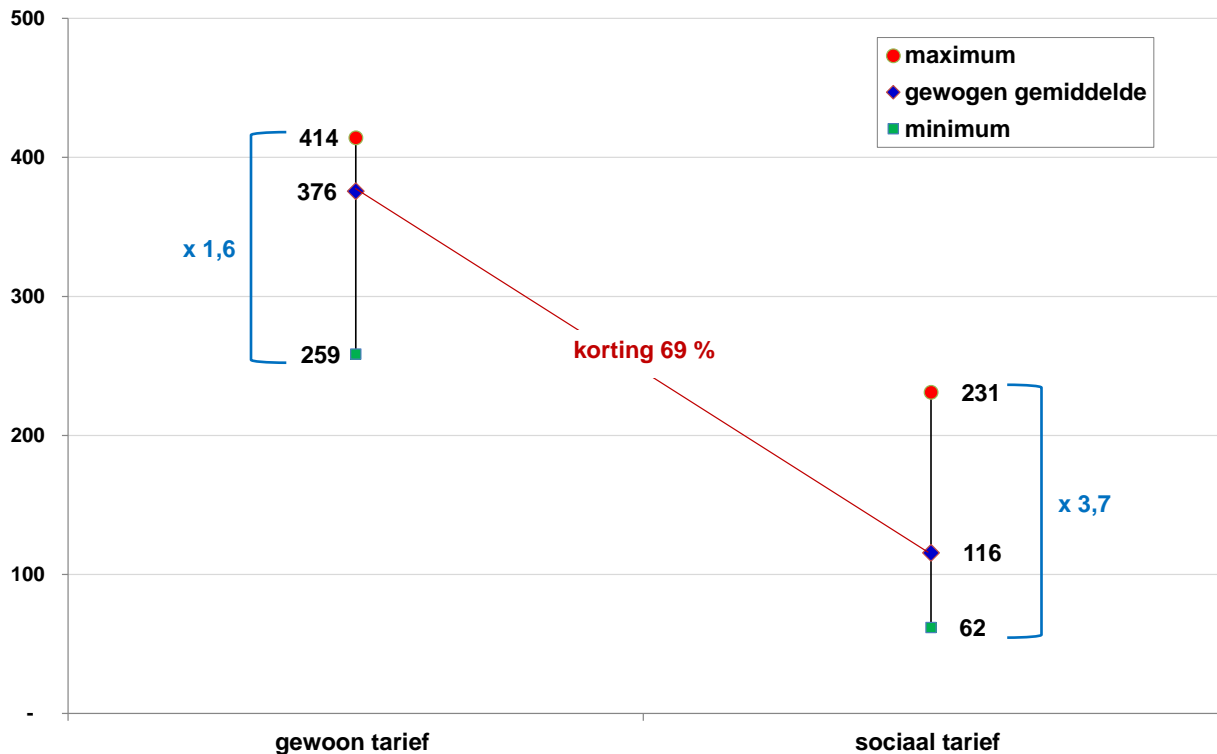
In de huidige regeling gelden aparte sociale correcties per component van de integrale waterfactuur :

- drinkwaterlevering : vrijstelling vaste vergoeding
- zuivering (bsb) : volledige vrijstelling
- inzameling (gsb) : verschillend per gemeente³⁴ (vrijstelling van 100% - 50 % - 25 % of 30 m³ per persoon)

De verschillende kortingen op de gemeentelijke saneringsbijdragen zorgen voor zeer grote variatie in de sociale tarieven die nu toegepast worden in de respectievelijke gemeenten. Het verschil tussen de maximale en minimale factuur van een sociale abonnee (met gemiddelde samenstelling en gemiddeld verbruik) is meer dan dubbel zo groot als bij gewone klanten.

³⁴ 100% vrijstelling : 210 gemeenten ; 50% vrijstelling : 2 gemeenten ; 25% : 95 gemeenten ; 100% voor 30 m³ pp : 1 gemeente

Figuur 3 Tariefspreiding integrale waterfactuur – gewoon versus sociaal tarief³⁵

■ **gewoon tarief :**

- duurste : Merchtem en Drogenbos (combinatie dure leverancier IWVB met maximumtarief GSB), gevolgd door alle Farys gemeenten met maximum tarief GSB
- goedkoopste : Ranst (relatief goedkoop watertarief (Pidpa) in combinatie met een laag tarief voor GSB.

■ **sociaal tarief**

- duurste : Merchtem en Steenokkerzeel (IWVB en Vivaqua) met slechts 25 % korting op GSB
- goedkoopste : alle Pidpa – gemeenten met volledige vrijstelling op GSB

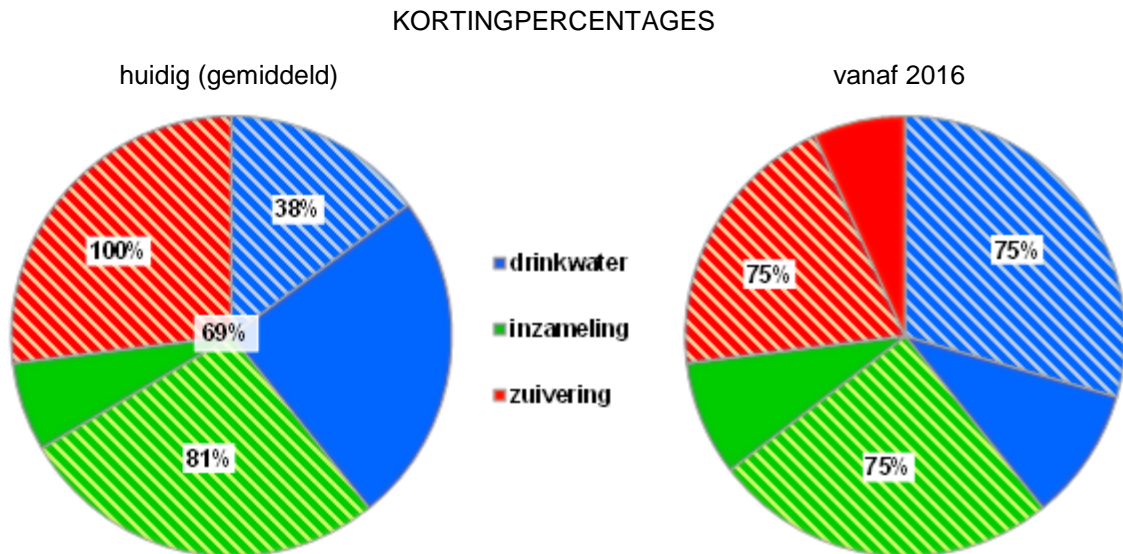
Gemiddelde korting verhoogt van 69 % naar 75 %

De gemiddelde korting op de waterfactuur bedraagt momenteel 69 % voor de drie componenten samen. Figuur 4 geeft per component de gemiddelde korting³⁶ die toegekend wordt als sociale correctie (gearceerde delen).

³⁵ Alle gemeenten met uitzondering van Baarle – Hertog waar geen bijdrage wordt aangerekend voor inzameling en waar een deel van de bevolking bedeed wordt door een Nederlands waterbedrijf.

³⁶ Gewogen gemiddelde op basis van inwonersaantallen per gemeenten. Geen rekening houdend met effectief aandeel gerechtigden op sociale correcties.

Figuur 4 Sociale correcties op componenten integrale waterfactuur : huidig en vanaf 2016

De hoogste korting op de integrale waterfactuur bedraagt momenteel 83 % (Pidpa gemeenten met volledige vrijstelling) en de laagste korting 43 % (Vivaqua-gemeenten met 25 % korting op inzameling). De gemiddelde korting op de drinkwatercomponent bedraagt nu 38 % (min = 17 % in Knokke-Heist en maximum 50 % in Pidpa-gemeenten). Dit aandeel varieert niet enkel sterk tussen de drinkwaterbedrijven, maar wordt ook sterk bepaald door het verbruik en de gezinssamenstelling. Bij groter verbruik is de korting kleiner omdat de vrijstelling van de vaste vergoeding minder zwaar doorweegt.

Voor zuivering geldt een uniforme volledige vrijstelling voor heel het Vlaams gewest. Voor inzameling varieert de korting tussen 25 % en 100 %. Het merendeel van de gemeenten kent momenteel eenzelfde korting voor inzameling als zuivering in, dus een korting van 100 %, vandaar een gemiddelde korting van 81 %.

Verschuiving van sanerings- naar drinkwatercomponent

Een gelijkshakeling van de korting op 75 % voor de integrale waterfactuur impliceert een verschuiving van de correcties van de sanerings- naar de drinkwatercomponent.

Dit resulteert evenwel niet noodzakelijk in een hogere tegemoetkoming.

Deze verschuiving ziet er volgens aanvullende informatie die SERV en Mineraad ontvingen van het kabinet Schauvliege als volgt uit :

Tabel 7 Budgettaire verschuiving sociale correctie (miljoen euro)

	2015	2016
Aanvoer	13	20
Afvoer	16	15
Zuivering	18	12
TOTAAL	47	47

Hoe en aan wie deze correcties worden doorgerekend is momenteel onduidelijk omdat elk drinkwaterbedrijf dit op een eigen manier doet. Wat de zuivering en afvoer betreft gebeurt de doorrekening nu op basis van alle kleinverbruikers.